Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 22 июнь, 1974 шу. • № 75 (5366). • Мах 2 кеп.

КПСС делегаци Франце яхар

ПАРИЖ, 20 июнь. (ТАСС). Селхан КПСС делегаценей ФКП ЦК делегаценей юкъе переговораш дIайоласлар укхаза. Переговорашка дакъа лоац советски делегацена керте латтача КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, КПСС ЦК секретара Б. Н. Пономарева, КПСС ЦК члена, Латве Компарте ЦК хьалхарча секретара А. Э. Восса, КПСС Центральни ревизионни комиссе члена, КПСС ЦК дунен халкъашта юкъерча отдела заведующе заместителa В. В. Загладина, КПСС Центральни ревизионни комиссе члена, КПСС Ленинградски обкома секретара З. М. Круглова.

Французски компарте делегацена юкъе — ФКП ЦК Политбюро член, ЦК секретарь Г. Плиссонье, ФКП ЦК Политбюро член, ЦК секретарь П. Лоран, ФКП ЦК членаш Ж. Канапен Ж. Дени.

Шоай партей гIулакхий хьакъехьа информацеш дIа-юха нийцар делегацеша. Иштта дукхача дешаех шоашта хетачоа а, белггала аьлча КПСС-ан ФКП-енеи юкъе лела доттагIали цхьан бартаца леладу гIулакхаши дIахо дегIадоаладара хьакъехьа дIа-хьа дагаьлар делегацеш.

Дег тIарча безама, новкъосташха долча хьаланиа чакхдаьлар вIашагIкхетар.

Шоай говзаеца берригача мехка гIорбаьннаб Украинера хьажкIаш лелаераш. Шерра-шера лакхагIа кхебу цар хьувкъам.

Къаьстта белгалбаьннаб Кировоградски, Одесски, Черкасски областашкара хьажкIий кхаш леладу къахьегамхой. ХIанз доккхагIдола декхараш кхоачашдеш ба уж. Масала, одесски механизатораш лаьрхIад 460 эзар гектар долча лаьттан кIара гектара тIара 40 центнерал кIезигагIа йоацаш кура хьажкIаш гулъе.

Цу кхаь областерча механизатораша вай мехкарча берригача хьажкIаш лелаерашка кхайкарал даьд хIара гектара тIа лакха хьувкъам кхебара уж тIахьехаш. Белгтала аьлча, цар письмо тIа йоах: «Хьадуела, хьажкIаш яхара тIайийцача декхарех дикагIа лоархIадергдолаш къахьегаргда вай пятилетка диълагIча, къоастамбеча шера. Цунах вайна доккха баркал аргда вай хьамсарча Коммунистически парте, дерригача советски халкъо.

Вай республике эггара хьалха украински хьажкIаш лелаерий тIахьехам хьаллаьцар Шалински районерча баьццарча квадратий говзанчаша. Цар письмо кепатох оаха.

КХА ЦIЕНАГIА — ХЬУВКЪАМ ЛАКХАГIА

Шалински районерча механизаторий-хьажкIаш лелаерий гуччахьара письмо

Пятилетка кхоалагIа, хоадамбу шу тоъал доккхий толамаш даьха шу дар тхона, Шалински районерча юрта боахама къахьегамхошта. Парте XXIV съезда исторически решенеш кхоачаш а еш, оаха хIаране тхоаш дол-долча меттe дегIаккхувлар дIайийна хIамаши хьайбай боахами, чIоагIйора колхозийн совхозийн экономика.

16.400 гектар долча лаьттан тIара 43277 тонн ялат гулдир оаха, декхарегIа лаьрхIача 40 эзар тоннана меттел. ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 27 центнер ялат даьккхар. Цо йиш хилийтар тхога паччахьалкхенга 11950 тоннана меттел 18155 тонн ялат дохка. Халкъа боахама план 152 процент кхоачашйир.

Тха ялаташ кхедерий къахьегама боккха мах баьб партеи правительстваи: 1973 шерарча итогегIа района КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Ше байракх еннай, «Автуринский» совхозан Ленина цIерагIча колхозан СССР юрта боахама Министерствaн профсоюза ЦК-ан Ше байракх еннай. Хьалха латтарий йоккхача группана СССР орденаши медалаши еннай, хIаьта «Джалка» совхозерча бригадира Б. Саидовна Социалистически Къахьегама Турпала цIи еннай.

Соахка даьхача толамаша, шеко йоацаш, гIаддигад тхо. Цхьабакъда оаха кхетаду, из — тха торонаш кхоачаялар доацилга. Юрта боахама берригача къахьегамхоша дег тIара къоабалдаь тIайийцар КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даь Кхайкарал. Цу Кхайкарала гIулакхашца жоп а луш, пятилетка диъягIча шера доккхагIдола декхараш тIайийцад оаха.

Деррига чудахьаш дола ялат дукхагIа хилийтара доккха дакъа кхоачалаьд оаха хьажкIашта. Из, ховш мадарра, эггара дукхагIа хьувкъам луш йола культура я. Нагахьа санна 1973 шера ялатийна лаьрхIа хьажкIаш тIайолаш тха 3120 гектар лаьтта хиннадале, укх шера йиъ эзар гектар хургда из.

Партийни организацеша, боахамий кулгалхоша дукха низаш тIадахийтад хьажкIаш лелаю механизированни звенош вIашагIйохкара. Опыт йолаши къахьегам дукхабезаши бола механизатораш хержар, хьажкIаш леляю 35 звено вIашагIъеллар. Берригa звеньевойш КПСС райкома бюро чIоагIбир. Звеньяй дукха членаш Iан замалахьа агротехнически курсашка дешаш хилар.

Нагахьа санна 1973 шера тха района боахамаша паччахьалкхенга 5400 тонн фуалъяьха хьажкIаш ехкаяле, укх шера оаха дош деннад хIара гектара тIара 40 центнерал кIезигагIа йоацаш кура хьажкIаш яхен паччахьалкхенга ворхI эзар тонн йохкен.

Оахош лаьрхIар кхоачашдар духьа лоаттабу къовсам гурахье а денз дика вIаштIехьа а баьккха дIаболабаьб оаха. ДикагIйолча агротехнически ханашка аьхар зябь, цу цхьан ханна моттигереи минеральни удобренеш тайсар.

Звеноштa тIачIоагIйир мел эша юртбоахама техника, ший ханнахьеи тIехдикеи кийчйир из бIаьстан юхье кхашка дерг-долча балхашта. Оаха йоакхо йир тIехдика фу кийчдара а. Цу дерригача гIулакхаша йиш хилийтар бIаьстан юхье кхашка ду балхаш дикагIа вIаштIехьдаьха дIадоладе. Эггара дикагIча ханашка дIайийна даьлар тхо хьажкIаш, агротехнико мел яхар кхоачаш а деш. НийсагIча моттиге дадача дерригача кхашка квадратно-гнездовой хьисапе дIайийра хьажкIаш. Цо торо хилийтар кхашка урагIеи пхорагIеи механизаци е.

Хьалхарча деношка а дехз ихь яьржар хьажкIаш лелаерашта юкъе тIайийца декхараш толаме кхоачашдар духьа. Цу деша новкъостал дир моральни материальни стимулировани яра кийчдаьча гIулакхаша.

1973 шера итогий бокъонца анализ а яь, оаха социадир хьажкIий хьувкъам лакхбара йолча еррига резервaех бизза пайда нийца ца хилар. ХьалхатIа ялат дIаделе лаьтта кийчдарaи дIадерaи, юкъе юкъ йолийтар, тIаккха лаьттанцара тIоадал йовра, оасар тIадоалар. Укх шера лаьтта кийчдеча агрегаташта тIеххьа кхашка араяьнна сеялкаш.

Бизза пайда эц оаха хIанз хьувкъам лакхбергболча цхьаьккха лоархIамеча резервах а — хий дехкарах. 1973 шера 4048 гектар яр хий дехкаш, хIаьта хIанз царна IотIакхийттай кхы а 291 гектар.

ХьажкIаш дукхагIа яхара йолча йоккхийча резервех цаI — органически минеральни удобренеш дукхагIа тувсара. Царех пайда дикагIа эцара наькъаца цар хьувкъам лакхбар. Масала, «Джалка» яхача совхозе хьажкIашта лаьрхIа хьакъоастадаьча лаьттан хIара гектара тIа дIанхача шерашкарчул 195 килограмм дукхагIа тайсай минеральни удобренеш.

Тха дерригача боахамашка эггара дикагIйолча ханашкеи тIехдикеи даьхар зIырг тохалеи техачул тIехьагIеи доахаш дола макхаш. Болх цхьатарра дика вIаштIехьбаьккха дIайолайир мугIарашта юкъера культиваци.

Апрель бутт бовш Социалистически Къахьегама Турпала Б. Саидова бригаде районерча хьажкIаш лелаерий практически семинар йир. Из маьхара культура лелаяра опыт дIаюха нийцар. Шоай кхоачамбоацараш белгалдаьхар гIорбаьннача хьажкIаш лелаераша Саидов Бауде, Абдулмежидов ХIарона, Ломалиев Iаьлас, Магомадов Селима, кхычар.

Шерра социалистически ях яьржай звеношта, боахамашта юкъе. Ях лелаерашта хьалха латт коммунисташи комсомольцаши. Толаме къахьегаш я хий ца дехкача лаьттай 185 гектарах хIара гектара тIара фуалъяьхача хьажкIий соахка 40,5 центнер яьккха, Октябрьски Революце орден лелаю XX партсъезда цIерагIча колхозера коммунист Ломалиев Iаьла керте латта звено. ХIанз хьувкъам 45 центнерага дIакхоачабе лаьрхIад звеной членаша. Ши кулг вIашка ца дуллаш болх бу хьажкIаш лелаераша: дика кийчдаьча лаьтта кондиционни фу тоссаш дIайийра хьажкIаш, цул тIехьагIа зIырг тохалеи техачул тIехьагIеи макхаш даьхар. Химически оасар даров мугIарашта юкъе культиваци яров йиш хилийтар оасар цIендаь дIадаккха. Дог гIоздоал тахан Ломалиев Iаьлий кхайн бIарахьежача.

«Джалка» яхача совхозера Социалистически Къахьегама Турпал Саидов Бауди керте латтача кхаш леладеча бригадерча хьажкIаш лелаераша пятилетка диъягIча, къоастамбеча шера планагIа лаьрхIача 30 центнера меттел фуалъяьхача хьажкIий 50 центнер яккха лаьрхIад 350 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара. ХьажкIий кхашкарча хьало тешам лу хьажкIаш лелаераша шоаш денна дош сийленца кхоачашдергхиларах.

Шовзткъе итт центнер хьувкъам кхебар духьа къовсам лоаттабу «Автуринский» совхозерча Къахьегама Шеча Байракха орден лелаеча Магомадов Баудеи Эрзнукаев Хьасанеи, «Шалинский» совхозерча Мусаев Сайпе, «Джалка» яхача совхозерча Терчев Муоста кулгалдеча звеноша.

Дикача хьал тIа я тха районе дIайийна хьажкIаш. Цхьабакъда каст-каста делхача догIаша гербицидаш тIера Iо а йоахаш, оасар дийнлу. Къахьегалуш мел вола саг араваьлар хьажкIашта оасар де. Шоай теркама юкъмоттаге лоаттаду кхаш парте райкомои райисполкомои. Тоабеннаб политмассовни хьехамеи болх.

Шолхонца хьинар айдаь къахьег хIанз хьажкIаш лелаераша. Еррига звеношеи бригадашеи, Кировоградски, Одесски, Черкасски областашкарча механизатораша мехкарча берригача хьажкIаш лелаерашка яздаь письмо дийца а дийца, лаьрхIад, хаоттама хьалаш миччa бесса хуле а, лакха хьувкъам кхебе. Тха дегаш ураоттадир Бауманcки хоржамий округерча харжархой хоржамашта хьалхарча собране Л. И. Брежнева даьча къамаьло. ОарцагIвоаккх КПСС ЦК Генеральни секретара тIахьехамо: цхьаккха балха ди, цхьаккха балха сахьат зехьа мя доадолла. Тха девиз а хинна дIаэттаб из.

Украинерча хьалха латтача механизатораша даь кхайкарал Нохч-ГIалгIайчен берригача хьажкIаш лелаераша хьаллацарген хьувкъам лакхбар духьа лоаттабу къовсам кхы а шерагIа баржарген догдоахаш да тхо.

ДIайийначa хIамашта Iунал дикагIа дергда вай, хьажкIий хIара гектарага лакха хьувкъам балийтар духьа данза дарг мел доацар дергда вай!

ЯЛАТ ЧУЭЦА БОЛАБЕННАБ

Укх шера йиъ эзар совгIча гектара тIара ка бола ялат чуэца дезаш ба Грозненски районерча Ленина цIерагIча колхоза механизатораш. Иззал ялат 10—12 балха дийнахьа чуйица даккхара дика кийчо яьй бовхаме — кийча латташ я ткъо комбайни итт жаткеи.

Колхозе укх шерара ялат чуэцара хьалхара юхьиг дIайолайир нхийтта шерал совгIча хана комбайнер волча Умаров Салгире. Цо ший «Колос» яха комбайн ялат дойтаргдоацаш массанахьара а дIакъайлай.

Мукх чуэцаш ва из хIанз. ХIара гектара тIара 25—28 центнер мукх чуба лерхI оаха укхазара, — йоах Салгире.

СУРТА ТIА: мукх чуэцаш ва комбайнер С. Умаров.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

ХАННАХЬЕИ ДОА ЦА ДЕШИ...

«Гудермесский» совхозе селхан дIаболабеннаб гурахьа дийна ялат чуэца. Из чуэц групповой методах.

Укх шера цига чуэца дезаш да 1200 гектар гурахьа дийна ялат. Ялат чуэца доладале дикка хьалха берригa механизатораш хьа а гулбаь собрани йир совхозе, цига план оттайир, белгалйир маршруташ, хьалхле лелаерашта йола моральни материальни поощренеш.

ХIанз мукх чуэца болабаьб цига. Эггара хьалха шоай агрегаташ кхашка араьхар вежараша комбайнераша БекингIар Султанеи Нурдинеи. Мукх хьокхача дика болх беш ва комбайнер Байсуев Султан, кхыбараш. Духхьал цхьан дийнахьа 200 гектар совгIа йолча майдан тIара мукх хьекха касарах Iобиллар цар.

— ИйслагIча пятилетка диъягIа, ер къоастамбеш дола шу беркате дара партии советски халкъи тIахьехаш КПСС Центральни Комитето даьча Кхайкарала гIулакхаца жоп дала лаьрхIа, тхоай йолаш йола еррига торонаш терками а нийца доккхагIа дола социалистически декхараш тIайийцар тха ялат леладераша, — йоах совхоза директора Я. В. Балашова. — Юкъера хIара гектара тIара оаха чуда лерхI 22—23 центнер ялат, планагIа 20 центнер йолча.

— Тха керттера декхар да хьекха уллаш дола ялат сихха хьалъэцари ардари. Цу гIулакха оаха дика тоаьй тхоай еррига а 36 комбайн, цул совгIа жатка тIехьайийза 16 трактор а я тха ялат чуэцача дакъа лоацаш. Цхьаккха а фийг кхай тIа ца буташ деррига ялат ханнахьа, балха 10 дийнахьа чуда соцам баьб тха механизатораша.

М. РАДОВ.

Сенаж чуйоллаш ба

КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара новкъоста Леонид Ильич Брежнева город Москверча Бауманcки хоржамий округе харжархошта хьалхашка даьча боккха чулоацам болча къамаьло дегаш гIоздаьха сухалбаь йол, сенаж кийчъеш боахк «Горячеисточненский» совхоза доакъараш Iалашдераш.

Къаьстта хьинаре къахьег сенаж кийчъеча бригада коллективо. ПланагIа 1000 тонн йолаш, хIанзле а 1100 тонн совгIа башха дика сенаж траншеяшка еллай цо.

Социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай механизатораша Арсанов Султана, Абубакаров Шамхана. Шоай дийнахьара балха нормаш 140—150 процент кхоачашъю цу шишне а. Цар агрегаташ тIа лепаш я цIе вымпелаш.

Комбайнашта кIалхара моша доакъар, сенаж кийчъеча траншеяшка хьатIадахьаш тIахьнна къахьегаш ба шофераш Самбулатов Iимран, Барахановн Зайнди, кхыбараш.

В. МАТИЕВ.

ДОАКЪАР IАЛАШДАРА — ХАДДАНЗА ЙОАКХО

Юртбоахама балхашта юкъе лоархIамегIа ярех этап я доакъар Iалашду ха. Кхоачам хиллал доакъар Iалашдаро торо хулийтаргъя хьайбай продукташ йоахилга алсамдаккха. Iалама хьалаша тайп-тайпара халонаш духьал увттайой а дукхача доакъар Iалашдераша дика вIаштIехьъяьккха дIахьу из лоархIаме кампани укх шера.

Эрий тIаьнна а дIайийна а баьцаш 38 эзар гектара тIа хьекха яьнай республике, кийчъяьй 22,5 эзар тонн йол, е планагIа 12 процент, 51,3 эзар тонн чуеллай сенаж, е планагIа 53 процент. 3 эзар тонн (16 процент) кийчдаьд витаминни баьций хьоар.

Соахка укх хана Iалашдаь хинначул кIезигагIа Iалашдаьд доакъар республике, хIаьта цхьайолча районашка хIанз дIадоладеш мара а дац йол кийчъяра балхаш. Гудермесски, Шалински, Шелковской районашка йол Iалашъяра план 21—24 процент кхоачашъяьй, бакъда Ачхой-Мартановски, Грозненски, Сунженски районашкарча боахамаша 1—4 процент мара кхоачашъяьяц йол кийчъяра плаяаш, хIаьта Назрановски, Советски, Ножай-Юртовски, Урус-Мартановски районе хIанз дIаболалуш мара бац йол кийчъе.

Сенаж чуйоллара план республике эггара хьалха кхоачашъяьй Гудермесски районе, план 82—83 процент кхоачашъяьй Ачхой-Мартановскии Шелковскии районашка, бакъда Назрановски, Наурски, Ножай-Юртовски районашка планагIа йоагIачох пхелагIа дакъа мара чуеллаяц из. Геттара эсала лел баьций хьоар доаккхилга Урус-Мартановски, Ачхой-Мартановски, Малгобекски, Назрановски, Надтеречни, Шалински районий боахамашка.

Деррига низаш оарцагIдаха деза доакъар Iалашдара, пайда эца беза еррига торонех.

Доакъар Iалашдара
СВОДКА
(17 июнь тIаккоачаш)
План кхоачашъяр (проценташца)

Районаш	йол	сенаж	баьций хьоар
Ачхой-Мартановски	3	83	14
Веденски	—	—	—
Грозненски	4	46	19
Гудермесски	24	109	22
Малгобекски	7	32	10
Надтеречни	20	38	10
Назрановски	—	15	—
Наурски	22	13	19
Ножай-Юртовски	—	7	—
Советски	—	—	—
Сунженски	1	81	13
Урус-Мартановски	—	60	6
Шалински	21	29	11
Шелковской	22	52	19
Еррига республике	12	53	16
18 июне 1973 ш. хиннар	17	87	22

Грозненски районерча № 1 йолча шурий совхозе чуйинна доакъар Iалашдеш ба. ХIара дийнахьа 1,5—2 норма йоаккх сенаж чуйоллача кIоага бух хьатIакхухьача тракториста Т. Ф. Артамонова (сурта тIа).

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

ПАРТЕ ДОШ — НАЬХА ДЕГАШКА

Новкъоста Л. И. Брежнева г. Москверча Бауманcки хоржамий округа харжархошца вIашагIкхийттача даь къамаьл пIаьраска дийнахьа радио гIолла шоаш ладийгIа боаллаше а партийни комитете инструктивни совещание гулбелар производственно-товарни конторa агитатораши, политинформатораши. Цига уж дIакхетабир Л. И. Брежнева къамаьл шоай сменай, цехий коллективашка дIадовзийтара де дезачох.

ШоллагIча дийнахьа газеташта кепатеха из къамаьл къахьегамхошка дIадовзийтара читкаш, беседаш еш хилар агитатораш, политинформатораш. КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева къамаьл чIоагIа къоабалдаь тIайийцача предприяте ерригача участкай болхлоша шерра къахьегама вахта дIайолайир, массане доглаьза а долаш СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттабаьраштa тIехьа кхаж тессар. Хоржамашта сийна дIайолаяь ях укх деношка кхы а шерагIа йоаржаеш хьайоагIача цар коллективо продукцена реализаци яра ах шера план укх бетта 25 июне кхоачашъе лерхI.

Предприяте къахьегамхой керда толамаш дахара оарцагIбоахача, даим сапна наха Коммунистически парте, цул кулгалхой бакъ дош дIадовзийтача хьинаре лакъа лоацаш ба агитатораш Джабаров Георгий Надирович, Шаталов Петр Георгиевич, Чапанов Руслан, Селимов Бекхан, кхыбараш.

МЕДИЦИНСКИ БОЛХЛОЙ СЛЕТ

Тахан ЦхьоалагIча мая цIерагIча беша хилар къоначa медицински болхлой хьалхара республиканcки слет. Из хьайийллар Нохч-ГIалгIайчен унахцIеноа министра нов. Индербиева. Хьалхара слет хьаеллaрца цо даькъала бийцар къона медикаш, къахьегамхой унахцIено лораеча дIахо толамаш доахилга а лейра.

Слете дакъа лоацарашка моаршал делар медицински училище деша багIараша.

«Республика унахцIено дIахо дегIайоалаяраи тоаяраи къоначa специалистий лоархIамахи декхарахи» доклад йир Нохч-ГIалгIайчен унахцIенои министро нов. Индербиева.

Слете къамаьлаш дир РСФСР заслуженни лоро М. И. Перестенкос, Наурски районни больница керттерча хирурга А. Садаева, Сунженски районни больница лоро-акушера Л. Иволгас, ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. Митрофанова, кхычар.

Слете гулбеннараша тIайийцар республика берригача медицински болхлошка дола кхайкарал.

Р. МАЛЕВ.

В. И. ЛЕНИНА МУЗЕЯ БАЙРАКХА ТIА ЙОАЛЛА ОРДЕН

50 шу дизад В. И. Ленина Центральни музея. Ленински идеешта пропаганда яра, баьчча вахаргареи гIулакхашкареи, КПСС-а а советски халкъа а революционни, тIема, къахьегама традицешкара масалаш а гойташ къахьегамхошта коммунистически кхетам балара гIулакха доккхий хIамаш карагIдуларах музейна Ленина орден еннай.

19 июне Даьхен доккхагIдола совгIат музейна дIадалара хетаяь торжественни собрани хилар Москве. Зале гулбелар Москверча партийни актива викалаш, Iилмахой, Россерча революционни болама ветеранаш, пропагандисташ, столицерча историко-революционни музейи мехкарча ленински музейи болхлой.

ЧIоагIгIа дегаш гIоздаьнна а болаш цар сийлен президиуме хержар КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев кертe латта парте ленински Центральни Комитета Политбюро.

Къамаьл де дош лу КПСС ЦК секретаря И. В. Капитоновна.

Парте Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо тIадиллaрагIа цо сийлахьа шовзткъе итт шу дизарцеи Даьхен доккха совгIат даларцеи дег тIара даькъала бийцар музея болхлой, цун Iалаьмате йоккха Iилма-пропагандистски актив. И. В. Капитонова музея коллективага, торжественни заседане дакъа лоацаш мел хиннарашка дIаделар КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева уж дег тIара даькъала буввцар а царна баьккха ловца а.

И. В. Капитонова Iодийшар СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ, собране дакъа лоацараша чIоагIгIа детташ тIоараш а долаш Ленина орден дIаеллар цо музея байракхах.

Жоп луча кепара къамаьл дир В. И. Ленина Центральни музея директор йолча О. С. Кривошеинас. Цо парте Центральни Комитета дег тIара баркал аьлар музея гIулакхий цо боккха мах барахи цунна Ленина орден яларахи, музеи коллективо ленински идеяшта пропаганда яраи къахьегамхошта коммунистически кхетам баларaи беча балхах дийцар.

ЧIоагIгIа дегаш айденна а болаш Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитетага дохьийта моаршала письмо тIайийцар собране дакъа лаьцараша.

(ТАСС).

ПХЕЗЛАГIА ХЕРЖАЧА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ВОРХIЛАГIА СЕССИ ХЬАЕЛЛАРАХ

ПхезлагIа хержача Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета ворхIлагIа сесси хьаелл 1974 шера 25 июне Iуйрийна 9 сахьат даьлча КПСС обкома политически дешара ЦIагIа.

Депутатаашта регистраци ю 1974 шера 24 июне Iуйрийна 9 сахьат даьлча денз сайрийна 7 сахьат даллалца Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумеи (Комсомольски улица, 112, 4-гIа этаж, 104-гIеи, 105-гIеи цIенош) 1974 шера 25 июне Iуйрийна 8 сахьат даьлча денз КПСС обкома политически дешара ЦIагIен.

МЕХКДАЬТТАХОЙ ДАГАБУВЛ

Укх шера тӀайийца социалистически декхараш дика кхоачашдеш хьайоагӀа «Сунжанефть» НГДУ коллектив.

СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш ду ди тӀакхачале планал совгӀа 2 эзар тонн «Ӏаьржа дошув», 5,5 миллион кубически метр мехкдаьттаца хьайоагӀа газ яьккхай. Къахьегама овсарле планагӀа лийрхӀачул 4,6 процент дукхагӀа лакхъяьй, 400 эзар киловатт электроэнерги кхояьй, планал совгӀа мехкдаьтта 4 скважина ремонт яьй.

«Сунжанефть» НГДУ коллектив «Горскнефть» НГДУ коллективаца социалистически яхье а яьнна къахьегаш я. Каст - каста дӀа-хьа хоамаш ду цу коллективаша социалистически яхье харагӀдаьннарех лаьца.

ТӀайийца социалистически декхараш кхоачашдара керттера бахьан да предприяте берригача болхлоша тӀатеӀӀа творчески къахьегар. къахьегама дисциплина лораяра тӀехьа даим къовсам лоаттабеш хилар.

Шерра яьржа лелаю цехашта, участкашта юкъера социалистически яхь.

Масала, «Сунжанефть» НГДУ РИТС-1 коллектив «Горскнефть» НГДУ РИТС-2 коллективаца социалистически яхье а яьнна планал совгӀа СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хула ди тӀакхачалехьа 1650 тонн мехкдаьтта даккхеи, 3 эзар сом пайда баргбола 20 предложени кийчъечен декхар тӀайийнар. Уж декхараш шоаш йилла ха тӀакхачалехьа толамца кхоачаш a дир цу коллективо.

Укх шера хьалхарча квартале РИТС-1 мехкдаьтта доахараш болча царца яхье баьнна «Горскнефть» НГДУ РИТС-2 мехкдаьтта доахараш баьхкар. Цхьана хьежар уж тӀайийцача социалистически декхарий итоташка, дикагӀйола опыт дӀа-хьа елар. РИТС-1 начальника заместитела Кузьмин Василий Григорьевича дӀахьекхар хьаьшашка массехк группови установкаша беш бола болх, месторождени йолча мехкдаьттеи гази гулъяр а из дӀаяхьийтар а дийцар, болхлой столовега хьажийтар. Шоашта бӀаргадайначох дукха дика хӀамаш шоай балха юкъе дахьа лаьрхӀар «Горскнефть» НГДУ болхлоша. ХӀанз ах шера тӀайийца социалистически декхараш кхоачаш мишта даьд хьажа «Горскнефть» НГДУ РИТС-2 коллектив йолча хьоашалгӀа баха кийчлуш ба «Сунжанефть» НГДУ РИТС-1 болхлой.

Укх деношка цӀаиххьачай ярашца социалистически яхье яьнначa «Ставропольнефть» скважинашта капитальни ремонт еча цеха коллектива балхага хьажа яха хинна скважинашта капитальни ремонт еча цеха делегаци.

Социалистически яхьа итоташка хьажарца цхьана хӀанз производстве тохкаш йолча скважинашта капитальни ремонт яра йолча кердача установка балхага хьежар цеха делегаци.

ШӀаккха а лаьгӀ ца луш хьайоагӀа лаччахьалкхен плани социалистически декхараши кхоачашдара предприяте чурча цехашта, службашта, участкашта юкъе , яьржа социалистически яхь. Социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхачоа «Сунжанефть» НГДУ профсоюзеи парткомеи карара кара тела ЦӀе байракхи дикагӀболча производственникашта яла ахчан премии хьожаю, материальни поощрени яра йолча фондера эггара дикагӀа болх баьча итт сага дала 150 сом хьакъоастаду. Хьалхарча квартале социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхар РИТС-1 коллективо.

Укх шера инженерно - технически болхлоша хӀаране шоай творчески планаш тӀайийцар. Уж планаш айхха ювзаенна я бригадай, участкай, цехий, службай коллективаша тӀайийцача декхарашца. Цу гӀулакхо чӀоагӀа новкъостал ду 1974 шера тӀайийца декхараш толамца кхоачашдара.

Социалистически яхье доаха толамаш совдахара Ӏалальмате бокхха лоархӀам болаш да карагӀдаьннараш шерра дӀаловзийтар, балха хан-ханнахьа итогаш яр. Цехашка, службашка, участкашка хӀара бетта итогаш ю, иштта итогаш еш дика болх баь белгалбаьннарашта «Профессех дикагӀвар» яха сийлен цӀи лу. Из сийлен цӀи лу дийнахьара нормаш массаза кхоачашъеш, болх дика беш, инструменташ, материалаш, запасни оатхалаш, йӀовхалеи электрически энерги кхоира йолча мероприятешка дакъа лоацаш, коммунистически хьисапе къахьегара хьинаре дакъа лоацаш, рационализаторски балха юкъе, производства культура лакха лоаттайра болча къовсама юкъе хьинаре дакъа лоацаш производственни дисциплина лораеш волча сага. Цул совгӀа, из цӀи яккха безам болчо хьинаре дакъа лаца деза общественни вахара юкъе а, экономически образовани эцара йолча группе дешаш хила веза. Из цӀи лу шера цкъа: мехкдаьттаи газови промышленноста болхлой Дерригсоюзни Ди хулача хана. Болхлой собрани а йийя профсоюза цеховой комитетой администрацей лу из цӀи. «Профессех дикагӀвар» яха сийлен цӀи яьккхачоа удостоверени а лу 15 сом ахчан преми а луш.

Шера баьча балхага хьежжа коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цӀерай тел. Из цӀи еннараш НГДУ Сийлен доска тӀа дӀаязбу.

«Сунжанефть» НГДУ производствана хьалха латташ хьабоагӀа оператораш И. В. Бондарев, А. А. Балаев, бурувдеттараш М. В. Боярцев, И. А. Мельдзихов, иштта кхыбараш а.

С. БЫКАДАРОВ,
«Сунжанефть» НГДУ керттера экономист.

«АГИТАТОР БЛОКНОТА»

АРГӀАНАРА НОМЕР

Кепатеха араьнна а ешабаьшта дӀайоахьийташ а я КПСС Нохч - ГӀалгӀай обкома пропагандаи агитацеи отдела «Агитатора блокнота» аргӀанара, 12-гӀа номер. Из хьаьллалу «Айхха цхьоагӀо» яхача передовой статьяца. Политинформатора, агитатора цу тӀара кораьоагӀаргьа къахьегача коллективе бева боахаиеи политически балха цхьоагӀонах йсла материалаш.

ХӀара шера, июнь бетта тӀеххьарча кӀирандийнахьа, мехка общественноста белгалдоаккх традиционни цӀей — советски кагирхой Ди. Цу событена хетаяь я ВЛКСМ Нохч-ГӀалгӀай обкома секретара М. Холохоева язъяь «Партеца цхьан мугӀаре» яха статья.

«ИйслагӀча пятилеткера социалистически яхь» яхача статья тӀа исторически Ӏилмай кандидата Н. Александрова дувц социалистически яхь дегӀаярах.

Колхозхошта юкъе беча лоархӀамеча общественни политически балха дукхха шераш дӀаденнад Шелковской районерча «Красный пахарь» яхача колхоза партийни организаце агитатора Сахният Алисовна Салимгереевас. Цунах лаьца дувц «Агитатор — парте хьинаре бӀухо» яхача рубрикана кӀал «Агитатора блокнота» тӀа кепатехача Н. Емельянова язъяьча «Массеза а наха юкъе» яхача зарисовка тӀа.

«Блокното консультаци лу» яхача рубрикана кӀал М. Д. Миллионщикова цӀерагӀча Грозненски мехкдаьтта института политэкономе кафедра доцента, экономически Ӏилмай кандидата А. Багдасаряна методически хьехам лу «Нохч-ГӀалгӀай АССР экономика — бӀарччача цхьан халкъа боахама комплекса цхьа дакъа» яхача темах лаьца беседаш мишта ергья» яхаш.

Дунеи халкъашта юкъерча гӀулакхех йола материал кораьоагӀаргья политинформатора, агитатора «Дунеи революционни низашта хьадха» яхача В. Толстикова статья тӀара.

Е. МАЛОВ.

ШУРИЙ ПРОДУКЦИ— ДУКХАГӀА

Дика къахьег грозненски шурий комбината коллективо.

Товарни продукци арахецара а из маьхала яккхара а пхе бетта план 108,1 процент кхоачашъяьй. Планал совгӀа ара а хийца маьхала яьккхай 348 эзар сом продукци.

ПланагӀа лакхъе лийрхӀачул 7,9 процент совгӀа лакхъяьй къахьегама овсарле.

Массаза санна дика къахьегама толамаш доахаш хьайоагӀа кӀолдий цеха Магомадова Шарипата кулгалдеш йола бригадеи Бешапошная Таяс кулгалдеш йола бригадеи.

М. ГАРБУЗОВА,
Грозненски молкомбината планови отдела начальник.

ГӀИШЛОНХОЙ КУЛГАШЦА

Массехк шу да Горагорск поселке керда городок хьалъеш латта. Цига наха чубаха цӀенош хьалдеш ба № 105 йолча дӀа-юха лелача механизировании колонна гӀишлонхой. БӀаьш болча мехкдаьттахоша, хьехархоша, автомобилисташа керда вахар дилладе дика кийчъяьча, паргӀатача квартирашка. Горагорски берий беши № 2 йола юкъера школеи бераштеи дешархоштеи цар кийчдаь совгӀат да.

...Болх беш йолча башенни крана тӀата да хьахозаш, дукхаза вӀаштӀарадаьча цӀенош тӀа хьалтел цо маркхал, кирпишк, кхыйола гӀишлон материалаш.

— Дукха ха яц укх цӀеной шоллагӀа этаж тхо йотташ хинна, — йоах каменщиккий бригада бригадира Курицын Александр Ивановича. ХӀанз 56 квартира йолча дизза вӀаштӀарадаьча цӀен тхов туллаш я бригада.

— Хьинаре къахьегаш, шоай болх бизза чакхбоаккхаш ба бригада каменщикаш, — йоах колонна начальника Жуков Николай Ивановичеи прораба Пурчин Федор Григорьевичеи. Цига берригa къахьегаш 26 саг ва. Цхьа дезал санна барттайна къахьегаш ба укхаза эрсий, нохчий, гӀалгӀай, украинцаш, кхыча къамех бола нах. Шоай опыт дӀа-юха луш, эшачоа новкъостал деш къахьег цар. Цудухьа дика ка а йоал цар гӀишлошъеча балха тӀа.

Укх тӀеххьарча шерашка ПМК-105 гӀишлонхой кулгашца хьадаьр дукха гӀишлон балхаш да. Цар эксплуатаце дӀаеннай Знаменски чхьагӀар доаккха завод, «Сельхозтехника» районни отделене технически гӀулакхаш ду станци, Знаменски перекрестке автомашинашта заправка ю станци.

ХӀанз цар хьалдеш дола цӀенош детта даьннад, шоай балхаш цига дӀадоладергда штукатураша, маляраша, асфальтировщикаша. ШоллагӀча 56 квартира йолча цӀеношка отделочни балхаш деш я Магомадова Бици керте латта штукатурий бригадеи, Магомадова Марияс кулгалду маляри бригадеи, Сазонова Рая керте латта асфальтировщикий бригадеи. Укх деношка из цӀа эксплуатаце дӀа а денна кхоалгӀча 56 квартира йолча цӀагӀа монтажни балхаш дӀадоладе лерхӀ гӀишлонхоша.

Къаьстта дика къахьегарца ПМК-105 белгалбаьнна ба штукатураш Мискаева Макка, Абдулвахабова Наташа, Бараханова Медина, маляраш Мурзалова Кхокха, Мусаева Малика, Ремизова Фая, кхыбараш. Царех хӀаране массехк специальность я. Цо торо хулийт цхьаккха брак йоацаш къа а хьегаш хӀара сменагӀа нормаш дикка тӀеххкоачашъе.

М. ХУМАДОВ.

ДЕШАРХОЙ ДАЬХЕНЦАРА БЕЗАМ ЧӀОАГӀБЕШ

Дошлакъий - Юртарча школа хьехархоша дика вӀаштӀехьбаькхаб дешархошта коммунистически кхетам балара болх. Цу балха педколлектива доккха новкъостал ду школерча пионерски а комсомольски а организацеша. Каст - каста хул укхаза интернациональни, патриотически, атеистически кхетам балара дешашта хетаяь дешархой сайренаш, Ӏуйренаш, конференцеш.

Дешархоша хьинаре дакъа лоац художественни самодеятельносте а. Дукха ха йоацаш районе чакхдаьннача художественни самодеятельноста хьажаргa шоллагӀа моттиг яьккхар. Школана а дикагӀа дакъа лаьцача дешархошта а грамоташ елар.

Шерра лелабу школе спортивни болх а. Деррига бераш тайп-тайпарча спортивни ловзарашка дакъа лоацаш да. Районе меттел, республике а дика толамаш доахаш ба школера къона спортсменаш. Масала, 9-ча класса дешархочо Озиев Хаважа кӀалтохарах латташ республике хьалхара моттиг яьккхай 48 килограмм долал долча берашта юкъе.

Физкультурая спортеи болх дика вӀаштӀехьбаккхар бахьан долаш соахка Москверча Гагарина цӀерагӀча берий спортивни школе хьоашалгӀа баха хилар Дошлакъий - Юртара спортсменаш. Цига а спортивни яхьашка дика хьоккхамаш даьхар наьсархоша.

Берашта кхетам луча йоккха моттиг дӀалоац къахьегамо. Дешархоша хьинаре болх бу совхоза кхашка. ХӀара шера 10—12 гектар хьажкӀашта оасар ду, хӀаьта гурахьа уж чу а эц.

Цу дерригне гӀо ду берашта дешар Ӏомадара боарам лакхбе. ШоллагӀча шера цхьаккха бер чу ца дусаш ер дешара шу чакхдаьккхал хьехархоша Л. А. Гойговас, Л. М. Чемурзиевас, кхычар.

Школа берригача балха лоархӀаме дакъа лоац дешархой даьшеи ноаношеи. Школерча дай- ноаной комитето доккха новкъостал ду хьехархошта. Комитета доахъашхой ух , дешарах дика ца кхетача берий цӀагӀа, хьож цар цӀагӀарча хьалашка, де дезачох дӀаккхетабу дешархой даьйи ноаной.

Школана хьинаре новкъостал деча комитета Ӏенех ба С. А. Албогачиев, Х. Э. Мальсагов, М. Ш. Сагов, Я. Оздоев, кхыбараш. Уж каст-каста школе боагӀа, урокаш тӀа хул, во дешаш аьрдагӀа лелаши долча бераща къамаьлаш ду. цу хьакъехьа цар даьшкаиоаношка хоам бу.

Каст-каста школе хьошалгӀа баьхке хул къахьегама ветеранаш, балха хьалха латтараш цӀи хеза механизатораш. Цар дувц дешархошта Граждански а Сийлахь - боккхача Даьхен а тӀемашка дакъа лоацаш хиннарех, юххьанца керда вахар хьакхоллаш хиннарех. Такаи вай Даьхе низ болаши йӀаьхегӀеи хилийтара хьинаре къахьегарех. Цу тайпарча вӀашагӀкхетараша чӀоагӀбу дешархой патриотически кхетам. Цу балха хьинаре дакъа лоацаш ба къахьегама ветеран Т. Мальсагов, совхоза директор Х. Албогачиев, кхыбараш..

А. САГОВ,
тха собкорр.

КЪАХЬЕГАМА ВАХТЕ ХЬАЛХА ЛАТТАРАШ

Пхийтта шу совгӀа ха я В. И. Ленина цӀерагӀча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода № 22 йолча установка оператор Сулим Мария балха моттиг ца хувцаш цига къахьегаш йола. Чоалхане оборудоване балхах дика кхийтай из, цудухьа дика ка а йоал цун ший балха тӀа. Ше цига къахьегаш йолча шерашка башха дика толамаш а доахаш ший новкъосташта хьоккхам телаш хиннай из. Иштта Мария хиларах завода болхлошта юкъе хьалхарчарца коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цӀи елар цунна.

Цо болх беш йолча № 22 установка коллективо ханал ах бутт хьалха кхоачашъяьй ах шера план. Уж толамаш доахача а дизза дакъа лаьцад цо.

СУРТА ТӀА: оператор М. Сулим болх беш я.

А. КЫЧИКОВА сурт.

Пхе шера план кхоачашъяьй

«Пятилеткана — хьинарера къахьегам» яхача девизагӀа къахьегаш ба Грозненски ремонтно - механически завода болхлой. Царна юкъе хӀанзлехьа гучабувлаш ба шоай пхе шера задани кхоачашъяь бола болхлой. Шин шерен ах шерен пхе шера задани кхоачаш а яь тӀайоагӀача пятилетка чотах къахьегаш ба токараш Дарсигов Махьмад, Багашев Увайс, Морозов Владимир.

Цар массане а къахьегама наькъаш тайп - тайпара да. Дукхача шерашка хьинаре къахьегарах Махьмада дукха совгӀаташ тийннад. Царна юкъе я Ленински юбилейни медаль а. Общественни балха тӀа а хьинаре дакъа лоац цо. Къахьегамхой Грозненски горсовета депутата декхараш а цӀенеи дизза кхоачашду Махьмада. Юкъера лаьрхӀача хӀара сменагӀа нормаш 300 процентал чухнахьа йоацаш кхоачашъю. Арахецаш йола продукци дикеи тӀехдикеи мара ца хилар бахьан долаш ОТК болхлой тӀахьожам боацаш дӀаэц цун продукци.

Иштта дика къахьегаш ва цунна лаларча станока тӀа болх беш вола токарь Багашев Увайс а. Балха моттиг ца хувцаш цига из къахьегаш вола 14 шу дизад. Цу юкъа 15 къона токарь кийчваьв. Ший болх дукха беза цунна, цудухьа башха дика толамаш доах. Юкъера лаьрхӀача 300-350 процент кхоачашъю Увайса сменни нормащ. ХӀанз тӀайоагӀача пятилетка кхоалагӀча шера чотах къахьегаш ва из. Дика производственник, тешаме новкъост хиларах тарра массехказа хержа хиннав из Ленински райсовета депутаталла.

Токара болх Ӏомабеш учених волаш ший къахьегама наькъ дӀаболабир цу заводе Морозов Владимира. ХӀанз токара ялхлагӀа разряд а йолаш дикагӀвола токарь лоархӀаш ва из. Тоъал ха я по я ший пхе шера задани кхоачашъяь.

А. УСМАЕВ.

Бурув сиха кӀоарглу

Ер шу долалуча хана Старогрозненски бурув тохара балхий управленерча бурув детта мастер, коммунист Шуликин Георгий Александрович керте латтача бригадана № 709 йолча буровойна 2340 метр бурув тоха задани елар. КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК социализм хиннача тӀехьагӀа шоай торопашка а хьежа кхы а 50 метр дукхагӀа бурув тоха лаьрхӀар цо. Уж шоай деша дай ба. ер шу доладелча денз 3300 метр бурув а тохаш скважина йоаккхача тохаш доля бурув 5050 метр кӀоаргдалийтад бригадас. Пхе бетта лаьрхӀачул совгӀа 184 метр бурув техад цо.

Цул тӀехьагӀа 293 метр обсадни турба скважине Ӏочуяхийта лаьрхӀар бригадас. Из болх чакхбаккхара йилла ха 20 дин бийсеи я. Йиллача ханал 5 дн хьалха обсадни колонна Ӏочу а йохийташ ах шера бурув тохара план ханал хьалха кхоачашъяьй цо. Июнь бетта планагӀа 110 метр тоха езача ши бӀаь метр бурув тоха лаьрхӀад цо.

Бурув тохара сухал лакхъярах, химически реагенташ, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоярах 112 эзар сом кходир, ерригача управлене кходаьр 574 эзар сом мара доацача.

Къаьстта дика къахьегарца белгалбаьнна ба цига мастераш Зяутдинов ТахӀир, Дахшукаев Абу, Лопатин Иван. Цар массаза а шой сменни нормаш дикка тӀеххкоачашъю.

Т. АЛЕКСЕЕВ.

ЯХЬО ТОЛАМАШ ДОАХИЙТ

Нохч - ГӀалгӀай гӀишлонъяра управлене СМУ-4 отделочникий бригада кулгалдеш ва Салтымурадов Хьасан. Ткъаь итт саг ва цо кулгалдеча бригаде. Бригадерча хӀара сагo шишша балха говзал Ӏомаяьй: маляреи штукатуреи. Кхыдола балхаш де а вӀаштӀехьдоал цар: бетон йотта, ийнаш тоха. Бригада комплексни я. Шоай плотникаш а ба бригаде. Барттайна, дикадар а водар а юкъа долаш бах бригада болхлой. Царна юкъе 7 комсомолец ва. Дукха ха йоацаш ши саг КПСС членалла кандидаталла дӀайийцав. Шоай технически а политически а знанеш даим лакхъеш ба бригада болхлой. Партийни, профсоюзни, комсомольски просвещене системагӀа, экономически знанех зачеташ дӀаеннай бригада болхлоша.

Балха тӀа дика толамаш дахийтара чӀоагӀа новкъостал ду болхлошта юкъе шерра яьржа лелача социалистически яхьо.

Дукха ха йоацаш Н. А. Злобина бригада масалагӀа подрядни методагӀа болх бе йолаеннай Хьасаца кулгалдеш йола коллектив. Цу методагӀа хьалъйир цар Лакхехьарча суда здани. Из гӀишло хьалъеш дукха материалаш кхойир болхлоша, къахьегама овсарле 150 процентага кхоачаш лакхъелар.

Шелковской района Дубовски юрта болхлошта новкъостала мукъача деношка хьувкъам чуэца аха дага ба бригада болхлой. Укх бригада дикагӀча болхлоех ба комсомольцаш Ахмедова Зина, Гудиева Кому, Музаева Зура, иштта кхыбараш а.

И. ШАПОВАЛОВ.

Назрановски трикотажни фабрике чӀоагӀа лоархӀаши сийдеши я коммунистически къахьегама ударник, берий майкаш ю Бузуртанова Мадина. Хьинаре къахьегарца, ший новкъостащца Ӏимерза хиларца даьннад цун сий. ХӀара сменагӀа юкъера лаьрхӀача ший сменни нормаш 110—115 процент кхоачашъю цо. Дукхача шерашка иштта хьинаре къахьегарах тийнна кхыдола совгӀаташ доацаш цунна еннай Къахьегама ЦӀеча Байракха орден.

СУРТА ТӀА: коммунистически къахьегама ударник М. Бузуртанова.

Ю. ВАСИЛЬЕВА сурт.

Стандартий дунен чу

ШОАЙЛА КЪАМАЬЛ ДУ КЕМАША

Эзараш кемаш лел дунен океана аренашка гӀолла боал тувсаш. ВӀашагӀкхийттача хана шоайла къамаьлаш ду цар: информацеш дӀа-юха тел, нагахьа санна хьовзам хилча новкъостал дех.

ВӀаши дӀа-хьа дувцар сихагӀа кхетаде кемашта новкъостал дар духьа Дунеи халкъашта юкъерча стандартизаце организаце (ИСО) форда тӀа гӀолла лелача кемаш тӀа летаеча сигнальни лампай беса стандарт оттаяьй. ХӀанз сийнача сердалонца дӀа-юха тергда инструкцешта хоамаши, кӀайчунца — кхы тӀа а телаш мел йола указанешта юкъара сведенеши. Нагахьа санна кема тӀа баьццара сигнальни лампа йоаге, тӀаккха из никъ маьрша хилара маӀан долаш да, кема тӀа долла хӀама вӀаштӀехьа да. Кема тӀара хьовзам хиларах хоам бу ӀажагӀча сердалоно, хӀаьта хатар хила доаллаш хиларах — цӀечо. Къаьстта кхерамеча хьал тӀа а этта, саггота новкъостал эшача хана, дунеи халкъашта юкъерча стандарто могаду бӀа тувсача лампаех пайда эцилга.

СССР Госстандарта Пресс-центр.

ПУШКИНИ ФРАНЦИИ

Францеи цун культуреи къаьстта моттиг дӀалоацаш хиннай А. С. Пушкина вахареи творчестваи. Хьадоладеннача юххьера денз довзаш хиннад цунна французски литература. Цу хана дена болаш ба цо къаьнарча метталара французски меттала даьккхача юкъерча бӀаьшеренашкарча «Цхьогалах долча романа» цхьа бӀаьи ах бӀаьи мугӀ. Цуна бовзаш хиннаб Франсуа Вийон, Клеман Маро, «Плейда» поэташ, Мишель Монтень, Франсуа Рабле. Пушкина къаьстта а боккхача маьха лаьрхӀай XVII бӀаьшеренера французски классикий творчество: Буало сатираш, Лафонтена баскеш, Расинеи Корчелеи трагедеш, къаьстта а Мольера драмаши комедеши. XVIII бӀаьшеренерча писателех поэта массанел а таргагӀа хиннаб Вольтер, Руссо, Бомарше, Парни, Андре Шенье. Уж берригаш а къоначa Пушкина хьехархой ба, цун стихашта юкъе дукха хьехаю цар цӀераш, шоаш маярра хьатӀаяьха цар стихаш a царна таръеш язъяьраш а я. Цул тӀехьагӀа, бокъонца гӀаьметта этта поэт французски классикий творчествах чуволл — хӀанз дукхагӀча даькъе тохкамхо санна. Пушкина шийна хетар аьннад Мадам де Стала, Ламортина, Виктор Гюго, Альфред Мюссе, дуккхача кхычар творчествах, къоабалъеш тӀайийцай Бальзака эггара хьалхара произведенеш.

Пушкина теркалдаьд Франце, къаьстта а Сийлахь-йоккхача Французски революце истори а, лаьрххӀа зийнай цо ший хана цу мехка хинна событеш. Пушкин духовно дегӀавара гӀулакха дикка новкъостал даьд дӀаяхачеи карарчеи ханашка Франце хиннача хӀамаша, цун йӀаьхийча культуро. Цул совгӀа, дунеи ерригa культура хьайоалаяра Пушкина новкъостал даьд французски культуро. Керттерча даькъе Французски меттала вийшав Пушкина Шекспир, Байрон, Вальтер Скотт, Фенимор Купер, Гейне, къаьнара грекаш, малхбоалехьара поэташ, кхыметтел Библи а.

Белгалдоалаш хӀама да, Пушкин духовно дегӀавара чӀоагӀа влияни яь йола дукхьал Франци кхыча мехкашкарчул хьалхагӀа Пушкин лаьрхӀан бакъваь тӀайийцаи мохк а хинна дӀаэтта хилар: цо а ший аргӀанна. тоъал чӀоагӀа влияни яьй Франце литературана.

Французски кепайоазон тӀа эггара хьалха 1821 шу долалуш хьоаньй цун цӀи. Къоначa, цхьабакъда, цу хана а Ӏаьдал тӀакхе доладеннача, Бессарабе Ӏовахьийта хиннача поэта цӀи кӀезига йовзаш яр кхыметтел Россе а. Лицее деша вагӀача ханеи къона волаши езъяьча, журналаш тӀа кепатехача цхьа ткъаь пхийтта стихотворенеш башха уйла тӀаяхийтаяц ешаш болча наха; карара кара эцаш наха юкъе дӀаяьржай паргӀато езаш язъяь Пушкина стихаш (уж бахьан долаш вахыйта хиннав из Ӏо а), цхьабакъда, кхетадеш маларра, дукха хийлабац уж йовзараш а. Пушкин вувца болабеннаб, маларра аьлча, 1820 шера аьхки «Руслании Людмилеи» яха цун эггара хьалхара поэма кепатеха араяьнначул тӀехьагӀа.

Цу хана 1821 шерарча «Ревю ансиклопедик» яхача парижски журнала февральски книжка тӀа араяьлар Петербурге «йоазон берригача доттагӀий уйла тӀаэзай» «Руслании Людмилеи» яхача романтически поэмо яхаш дувцаш йола зӀамига заметкилг; «къона автор гаьна гӀоргхиларга чӀоагӀа логдоахийташ» да цун маӀан. Цунах шийх лаьца а дувцаш хинад заметка тӀа: цун «22 шу мара дац», из «Бессарабе йнарал-губернатора доалагӀа йолча» Царскосельски лицее кхийна ва.

Цу тайппара кепайоазон тӀа духхьашха Пушкина цӀи яьккхача малхбузехьарча мехкех эггара хьалхара мохк — Франци я.

Белгалдоалаш хӀама да, французски журналаш цхьаккха тувла ца долийташ дешаш хиннача поэта ше цу сахьате из заметка теркал а яь юха шо хьатӀаязъяр, нийса доаца цхьа хӀама цу хана белгал а доаккхаш: цу тӀа аьннача тайпара итт илли дац «Русланеи Людмилан», ялх мара. Из йоазув тахан вайга хьаккхаьчача Пушкина каьхаташта юкъе долаш да.

Цул тӀехьагӀа а цкъа яздаь Ӏийнадац «Ревю ансиклопедик» Пушкинах, «Кавказа есар», «Бахчисарайски фонтан», «Цыганаш» яхача цун кердача поэмаехи кхыча произведенеехи. Цунах лаьца яздир кхыча французски журналаша а.

Геттара каста яйзар французашка болча дешарашта Пушкина эггара хьалхара стихаш. 1823 шера аьхки Париже кепатеха араяьннай Эмиль Дюпре де Сен-Мора оттаяь «Эрсий антологи». Перевод а яь цу тӀа эггара хьалха французски меттала кепатехай Пушкина стихаш: «Руслании Людмилеи» яхача поэма доккха дакъа. Пушкин дийна волча хана а французски меттала перевод яьй цун дуккхача произведенешта — стихотворни прозаически ярашта. Россе хиннача массехк французски литераторо шоаш хьоашал техад Пушкинца.

1836 шера аьхки. Пушкин веле массехк бутт хьалха, Петербургте венав барон Франсуа - Адольф Леве-Веймар. 1825 шера арадаьннача «Халкъа балладашш иллеши» яхача сборникех вовзаш хиннав Пушкина из писатель. Петербурга юххерча Кхеран гӀайреи тӀарча ший даче тӀайийцав цо из. Цар къамавлаш, хетаргахьа, эггара хьалха халкъа поэзе, — шиннена а гарга долча предмета хьакъехьа хиннад. Ший литературни балхех воаллаш — эггара хьалха «Современник» яха журнал арадаккха гӀерташ воаллаш, ше вӀалла мукъавовццашехьа а, Пушкина ха кораяьй ший французски коллегана эрсий халкъа 11 иллена перевод е. Йоккха ворхӀ лист дӀалаьцай «гӀар ма е, нана, баьццара дубравушка», «Ой хьо тха дада, тайжа Дон», «Город Саратовна лохехьа иллар», «Тха хиннадар из, вежарий, тайжача дона тӀа» яхача а кхыча а — керттерча даькъе Степан Разинах, казакий повстанчески вольницах долча иллешта бокъонца яьча подстрочни переводо. Из автограф чӀоагӀа еза хиннай Леве-Веймара, из «мах баь варгвоайаш я» а яхаш. Франце йӀаьхха ха а яьккха, автограф поэта даьхене юха а эна, кӀанз цун дерригача кулгайоазошца цхьа Пушкински ЦӀагӀа — Ленинградерча СССР Ӏилмай Академе эрсий литература Институте улл. Лакхе мел аийца чутӀа дӀатӀатоха мегаргдолаш да Пушкина трагически валар хинначул тӀехьагӀа Французски кепайоазон тӀа араяьшача йоккхийча статьяйх цхьаьне автор Леве- Веймар хинна хилар. Цун статьяс Ӏимерзача, лирически дешаща вовзийтав Пушкин французски дешархой.

Цу хане а бетта цкъазза арадувлача цхьан парижски журнало кепатеха араяьккхай цун творчески тӀехьале цӀаккха лергйоацаш я аьнна хьакхайкадаь Пушкинах йола йоккха статья. ХӀаьта «Глоб» яхача журнала тӀа лог тохадена, лег чу боккха бала бесса статья язъяьй Пушкина гарггарча доттагӀчо — сийлахь - воккхача польски поэта Адам Мицкевича.

Цхьабакъда Пушкин бокъонна, шерра а массане цхьатарра а Франце къоабалваь тӀаяца болабеннаб дӀаяха бӀаьшере юкъекхаьчул тӀехьагӀа денз. 1846 — 1847 шерашка араяьннай Пушкина поэмай, драмай, стихотвореной ши том (А. Дюпона прозаически перевод а яь) — цу тайпара французски меттала арадаьнна цу произведеней доккха сборник. ДӀахорча шерашка арайоал йерда переводаш, Пушкинах йола статьяш, дешаш болча наха юкъе шерра дӀайовз цун цӀи, творчество.

Проспер Мериме, Александр Дюма, вежарий ГонкурагӀар, Виктор Гюго, Гюстав Флобер, Эмиль Золя, Мопассан — хетаргахьа цу ханара цхьаь цаӀ сийлахь - воккха французски писатель кораьоагӀаргвац переводаш еча Пушкина творчество Франце дӀайовзийтача дакъа лацанза. Цу гӀулакха юкъе къаьстта доккха дакъа лаьцад Проспер Мериме. Пушкин оригинала тӀара дешар духьа эрсий мотт Ӏомабаьб цо, перевод яьй «Пикови дамана», «Топ кхоссара», проза йолаш — «Цыганаш», «Анчар», «Пайхамар», кхыйола стихотворенеш. Пушкинцара ший безами цун генех доккхал деш ше хилари Мериме хьахьекхад «Александр Пушкин» яхача стихотворене тӀа (1868 ш.).

Пушкин французашта вовзийтара новкъостал даьд эрсий писателаша а, эггара хьалха йӀаьххача хана Франце ваьхача И. С. Тургенева а деш. Л. Виардоца цхьана цо французий меттала ваьккхав «Евгений Онегин» (проза еш). «Борис Годунов», кагий трагедеш, алхха 1854 — 1879 шерашка ворхӀазза арахийца хинна «Капитана йоӀ».

1899 шера, Пушкин ваь бӀаь шу дуза юбилей йолча хана, эрсий писателашка письмо дайтад Эмиль Золяс, цу тӀа да укх тайпара мугӀараш: «...Ма массадолча хӀаманна хьаькъал дӀакхоачаш саг вар из, ма башха поэт, вахар кӀоарген нийсен гойташ романист, паргӀатоны прогрессеи доттагӀа вар, ма цхьаккха даккха хӀама доацаш яздареи уйла яреи говзала гӀулакха шуи берашка хьокха оттаве образец вар из. Цудухьа дукхавезаеннавар сона из, шоай къамаи творчествах деррича адамий ганза дакъа деш дола деррига сийлахь - доккхий хьаькъалаш дукха дезадала дезаш санна».

1911 шера Франце араьннай сийлахь - воккхача эрсий писателах йола эггара хьалхара монографи — Эмила Омана «Пушкин». Дуккха книжкаш, статьяш, керда переводаш арайийнай 20-ча шерашка —30-гӀа шераш доладеннача юкъе.

Пушкин веина бӀаь шу дуза юбилей 1937 шера французски общественноста белгалъяьккхар Сорбонне торжественни заседани ярцеи 260 оагӀув а йолаш «Ревю де литератюр компарэ» яхача журнала къаьстта номер арахецарцеи. Из арахийцача автораштa юкъе Андре Мазон, Жюль Легра, Анри Манго, кхыбола боккхий французски Ӏилмахой а болаш. ТӀехьагӀо арадаьхар Пушкинах дола Анри Труайя, Клода де Вленэ, Андре Меньо книжкаш.

Шоай меттала ваьккха верригa Пушкин тахан практически веша йиш йолаш ба французаш. Цун сочиненеш бизза гуллам кепатеха арабаккха кийчбеш ба.

Борис МАРЬЯНОВ,
(АПН).

ЯЛАТ ЧУЭЦА КИЙЧО ЯЬЙ

Ачхой - Мартановски районан боахамашка кхачаш латт гуракхьа дийна ялат. Дукха ха йисанц из чуэца механизаторами кхашка арабовла.

Республика хьалха латтача механизатораша «10—12 дийнахьа ца дойташ чуэцарг ва ялат» аьнна дань кхайкарал хьал а лоацаш нислагlча пятилетка диьлагlча, къоастамбеча шера хьувкъам чуэцара дика кийчо яьй «Лермонтовский» совхоза комбайнераша.

Шин эзар гектар гаргга гурахьа дийна — «Кавказ», «Безостая-I» фух дола кlа ла цу боахаме. Из хьувкъаде тlерташ дукха къахьийгад совхоза кхаш леладераша. Гуйрийна агротехнически ха ца тулийташ ялат дlадера, цуи гlулакх дара бlарча комплекс йизза чакхъяккхара дерригa низаш оарцагlдаьхар. Хьувкъам лакхагlа а кlи фийгацара белок дукхагlа а хилийта бlаьстан юхье шиййханпахьа дерригача кlина минеральни удобренеш тайсар. Хьатlадаьнача кlина макхаш даьхар. Цо кlезигдир оасар. Цул совгlа гербицидаш а тайсар.

Цхьатарра хьатlадаьннад ялат. Соахка а ишта гlулакх даьча ка болча ялата хlара гектара тlара 27 центнер яькхар совхьза кхаш леладераша. Из бахьан долаш паччахьалкхенга ялат дохкара шера план шозза гаргга кхоачашйир. Укх шера а кхы кlезигагlа ца доаккхаш ялат паччахьалкхенга дlадалара халиъя боахама план кхоачашъе лерхl механизатераша. Шоай тоpонашка а хьежа кхаш леладераша шоай социалистически декхараш тlа дlаяздаьд хlара гектара тlара 30 центнер яккха, аьнна. Цу гlулакха цlенхаштта кийчо яра дерригa низаш тlадахийтад.

Совхоза йолаш йола 25 комбайн ремонт яь кийча я. Комбайнераша цlаькхазза а цlаькхазза а тохк шоай машинаш. «1974 шера ялат чуэпарен юрта боахама продукташ кийчъярен хьакъеххьарча гlулакхех» болча КПСС Нохч-Гlалгlай обкомен Министрий Советен соцам тlа белгал макхара кlи фийг lобожа таргйола моттиг ца йита дезар даьд. Резинаш схкаш дlакъайлай моторла тlувкаш долчара, жаткаш тlара канаш къалчуувзача гатана дехьарен сехьарен моттигаш.

Дерригa а ялат хаццахьа чуэпар хьатта, паччахьалкхен пункташка из дlаозар вlашlехьдаккхарах тийша хургда.

Хlаьта из гlулакх мишта латт укхаза? Совхоза парткома секретара Н. Катаева хьайовзийтар ялат чуэцара план. Дукха балхаш чудоагlа цу плана юхье. Цхьа дакъа ялат чуэцари ардари къаьста а долаш, вож—цхьана а долаш чуэца лерхl совхоза механизатораша. Комбайнаш тlара ялат дlаувзача машинашта, гlулакх деча механически мастерскойшта аьттув хургболаш групповой хьисапе ялат чуэцаргда механизатораша. СК-4 яха 25 комбайн кхай тlа яргья.

Комбайнашка сезон чаккхьяллалца саца ха йоацаш болх байтара боккха теркам тlабохийт комбайнераша. Хlаравар хlанз агрегаташ техкаш, фу эш хьожаш ва.

Массаза санна ший машинах бlубенна ва йоккха опыт йола комбайнер Сагаппов Махьмад. Хlара 48 сахьата 100 гектара тlара ялат хьакхадекхар тlанйнад цо. Иштта овсаре къахьегаш соахка совхозе хьалхара моттиг яккхарах 100 сом совгlата делар цунна. Из уйла я М. Сагаппова укх шера а. Цун уйла хьалхоац берригача комбайнераша.

Ялат дlаувзача хьатта болх бергбола ялат цlенду машинаш кийча я. Хьаттара территори цlенъяьй. Цlи ялара духьала лелаю ерригa инвентарь lалашъяь массанена гуча моттиге латт. Шин сменагlа бергба укхаза болх.

Ялат чуэцара а нийслагlча пятилетка тlеххьарча шера хьувкъама лард йоллара я белхаш цхьана дlахьоргда механизатораша. Ца кха йисте дlаэзачул тlехьагlа лущени а еш оахам дергда. Из болх беш хургба трактористаш Булатов Ювсап, Эльдарханов Муса, кхыбараш.

Ялат чуэцача хьалхара моттиг яьккхачун сийна байрахх айергья, «Молния» арахецаргья. Ялат чуэцача дакъа лоацарий къахьегамцара материальни безам совбаккхара хlара пхи ди массаза доала совгlата ахча тела оттадаьд. Ялат чуийца даьлча хьалхара кхо моттиг яьккхараштa 100, 75, 50 сом лургда.

Донской механизатораша дань Кхайкарал хьал а лоацаш 12—13 дийнахьа ца дойташ ялат чуэца лерхl совхоза механизатораша.

Т. МАГОМЕДОВ.

Дикагlа йола опыт—массанена

УДОБРЕНЕШТА ЙОЛА СКЛАДАШ—ДАРЕГlЧА МАТЕРИАЛЕХ

Юрта боахама 75 млн. тоннага кхоачаш минеральни удобренеш дlакхачийта лаьрхlад хьатlадоагlача шера вай мехка. Уж дlачуэца а лораеш лоаттае а укх пятилеткахь шозза дукхагlа лакха механизаци яь йола складаш хьалъе а кийчъе а лерхl.

Сихагlа а дикагlа а мишта кхоачашдергда из декхар?

Минеральни удобренеш лелаяра декхараш толамца кхоачашдера лоархlамегlа дарех гlулакх да дукха складаш хьамчаца лотаяьча дахчан конструкцех хьалъелга. Цу конструкцех хьалъяь складаш дукхача тайпара удобренеш чуоттае йиш йолаш хул. Уж дукха кийчъяро хьаелл индустриальни хьисапе сборни складаш хьалъяра шерра перспективаш.

Хьамчаца лотаяь дахчан конструкцеш экономически пайдане я. Цар, масала, торо хулийт здапеш шозза яйгагlа хилийта, транспортни расходаш шозза кlезигъе, 25 процент гаргга дукхагlа хlама чуоттае, хlаьта иштта лардага, пенашка дlайода материал дикка кlезигъе а.

Хьамчаца лотаяь дахчан конструкцеш ца талхаш латташ йlаьха ха йоаккхаргйолаш а цlи ялара духьал отталуш а я, цул совгlа кхыча гlишлои материалашца цийсийча складашка болх бераштa аттагlа хургйолаш а я.

Иштта лотаяь конструкцеш маьха дарегlа а тайп-тайпарча архитектурни формаех складаш хьалъе йиш йолаш а я. Уж конструкцеш кийчъярга дlаяхийта мегаргья лохача соргех йола а лоаца а хьунматериал. Из а да боккха лоархlам болаш, къаьстта хьу кlезига йолча районашка.

Духхьала эксперимента цу конструкцех хьалъяьча типовой складата дlадолар шозза кlезигагlа долга хьахьекхад «Гипросельстрой» института Рязански отделене проекто, шозза кlезигагlа я цун эксплуатационни расходаш а.

Минеральни удобренеш чуоаттае хьамчаца лотаяьча дахчан конструкцех складаш хьалъелга шерра юкъедоаладаро торо хулийтаргья уж сихагlа хьалъяь яха.

Е. ХМЕЛЬНОЙ,
«Сельское строительство» яхача журнала редакце отдела заведующи.

КХОАЧАМБОАЦАРАШ Дl А Д А Ь Х А Д

Гlишлошъю материалаш арахецача промышленноста системана юкъе массехк шера тlехьаьюсача предприятеех яр Гудермесски кирпишк ю завод. Кулгалхой каст-каста хувцалора, цхьабакъда заводо план кхоачашъяцар, планал совгlа дукха зе хулар.

1972 шера август бетта завода керте эттар къона коммунист Батанов Зелимхан Пахриддинович. Цхьа шуи ах шуи дукха ха яц. Еце а, цу юкъа дукха хувцамаш хиннад.

Иштта чаккхъяьхача мероприятеех беркат даланза lийнадац: 1973 шера массадолча технико - экономически хьоакхамий план кхоачашъяьй завода коллективо. Дlадахача шера хlара кварталагlа премеш ийяьй болхлоша.

Завода къахьегамхой хьинаре дакъа лоацаш ба пятилетка диьлагlча, къоастамбеча шера план ханал хьалха кхоачашъяра яьржача социалистически яхье. Кирпишк арахецарен из маьхала яккхарен пхе бетта план ханал хьалха, 19 мае, кхоачашйир завода коллективо. Планал совгlа арахийцай 700 эзар кирпишк, 20 эзар сома маьха кирпишк маьхал яьккхай, планагlа йоагlачул 10 процент совгlа къахьегама овсарле лакхъяьй.

Ах шера план 16 июне кхоачашъе аьнна СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хулча денна хетадаь тlанйца декхар толамца кхоачашдир завода коллективо.

Дика къахьегаш ба укх предприяте «Знак Почета» орден леласш йола Х. Заурбаева, В. Матвиенко, Ш. Саидов, иштта кхыбараш а.

А. ЛЬЯНОВА,
Нохч - Гlалгlай гlишлой материалий объединене экономист.

ОБЩЕСТВЕННИ ПОРЯДОК ЛОРАЕШ

СУРТА ТlА: Нохч - Гlалгlай АССР МВД милице берий цlен инспектор лейтенант Э. Г. Оборотова мехкдаьтта техникума оперативно-комсомольски членашца.

М. ЛЫКОВА сурт.

ЗУЛАМ ЦА ХИЛИЙТАРА

Укх деношка КПСС обкома политически дешара Цlагlа хилар республика МВД сотрудникий совещани. Зуламаш ца хилийтарен бокъонаш ца телхийтарен хьакъера милице болхлой профилактически балха декхарех лаьца йоккха доклад йир Нохч - Гlалгlай АССР чурча гlулакхий министра милице инарал - майора Н. И. Гусинина.

Профилактика чурча гlулакхий болхлой мехка вахаре хlанзара эггара кертера лостам ба. Цудухьа цу деша хlанз керттера теркам тlабохийт.

Из белгалдоаккхаш дар доклад яьчул тlехьагlа Нохч - Гlалгlай АССР МВД милице отделий начальникаша, КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара Н. Я. Правенька, республика Министрий Совета председатела заместитела С. В. Синельникова, кхычар дань къамаьлаш.

Совещане балха юкъе дакъа лоацаш хилар республика юстице министр И. А. Албастов, прокурор А. Н. Смирнов, Лакхехьарча суда председатель К. Д. Бурмистров.

Б. ДМИТРИЕВ.

ЦАРНА СОВГlАТ ДЕЛАР

Байсанна, чlега хьа а баькха, «Спутник» яхача тика нийl хьайийллар зуламхоша цу чура хlамаш яхьа. Дlачувоала нийl цар хьаеллача хана тика лорае теха сигнализаци болх бе йолаелар. Сигнал хеза кхерабенна къуй байдда къайла баьлар. Хоам хинна милице сотрудникаш Атцаеви Туршиеви тька тlа дlаккхачале къуй дlабахабар. Бакъда уж бlаргабайнача нахага гlолла хайра зуламхой сурт - сибаташ. Милице сотрудникаш оарцагlбаьлар зуламхой хьалаха. Грозне станце хьалаьцар Советски районе вахаш вола И. С. Байсаев. Цо хьавийцар шийца хиннар а.

Нохч - Гlалгlай АССР МВД ведомственни йоацача охрана отдела начальника приказагlа А. Х. Атцаевнен, А. У. Туршиевнен баркал кхайкадир.

* * *

Малашб ца ховча наха Грознера йигар 1436 автоколонна машин. Ростов — Баку яхача новкъа ГАИ посте хоеннай из. Милице болхлоша машин соцае аьнна приказ делча зуламхоша ссцаяьи. ГАИ наькъа надзора инспектораш В. С. Неткачев, А. С. Базгиев, Х. Х. Гордапов тlехьбаьннаб зуламхошта. Тlехьадоагlа оарц ходелча машин йита а йита, байдлаб уж. Зуламхоех цаl цу сахьате хьалаьцав, хlаьта вож шиъ — тlехьагlа.

Шоай гlулакх дика чакхдаккхарах а зуламхой хьалувцаш фийла хиларах а царна ахчан премеш еннай.

* * *

Малашб ца ховча зуламхоша йига машин «Южная» яхача моттиге хоеннай аьнна хоам кхаьчача взвода командира милице лейтенанта Г. Я. Белостоцке наькъа надзора инспектораштa районера хьадоагlа наькъаш лувца аьнна распоряжени елар. Белостоцкийи наькъа надзора инспектор Е. С. Опалеви улицашка хьежаш лелаш, царна машин корайир. Цунга чlоагlа хьежача царна гучадаьлар номер тоаяь хилар. Машина тlехьашкара гlанд долча лечкъа lочу а вижа, зуламхо цlагlара араваьнна машина тlа хьатlаварга хьийжар из. Цхьаккха хlама дагадоацаш цlагlара ара а ваьнна, машина тlа хайр зуламхо. Цигга хьалаьцар из. Зуламхо хиннавар Межидов lийса. Цунна уголовни бехк беш ба.

Из бахьан долаш ахчан премеш еннай Г. Я. Белостоцкенен Е. С. Опалевнен.

* * *

Апрель бетта республика МВД дежурни часте хоам бир Грозне цхьаи улицагlа гражданина «С» урс lийттад аьнна. Воккхагlвола лейтенант Э. Ф. Быцутенко керте а латташ цига оарцагlъяхийтар оперативни группи, милице лейтенант В. А. Евсееви П. А. Гладчуки юкъе а болаш. Сиха мичав а хайна, хьалаьцар цар зуламхо. Из хилар Е. Крашвин. Хlанз из уголовни бехктоккхаме озаш ва.

Нохч - Гlалгlай АССР МВД бехктоккхамерча дежурнена милице майора Ш. А. Гавгаевна, милице воккхагlволча лейтенанта Э. Ф. Быцутенкона, В. А. Евсеевна, П. А. Гладчука ахчан премеш елар.

Д. БОРИСОВ.

ФИЙЛА БlАРГ КХОАБАШ

Республика чурча гlулакхий органашка болх бе вера Грозне предприятешка болх баь опыт йолаш. Советски Эскаре гlулакх деш вахара йоккха школа чакхъяьккхав вола Николай Бондарев. Ше болх беш хиннача цо хьинаре дакъалоацар халкъа дружине. Чlоагlа ловш вар из хlаьта милице балха отта. «Хьо-м бокъонца вола милице сотрудник ва», — оалар цох новкъосташа.

Эггара тlехьа из шофер волаш болх беш хиннача «Грознефтегеофизика» треста коллективо хьожаваь вера из милице болх бе.

1973 шу доладеннача хана денз Ленински районе участковый инспектораlла болх беш ва милице зlамагlвола лейтенант Бондарев Николай. Шиа балха тlа цо чlоагlа пайда эц нахаца доаттабеча бувзамах. Цунна дика хов ва ца дича болх лерт тlа дlатlоргбоацила, бокъонаш телхаерашта ма боагlара къовсам лоатталургбоацилга. Цуи участке болх беш я массехк халкъа дружина: Нохч-Гlалгlай паччахьалкхен университета, Заболотне цlерагlча типографе, радио Цlен, кхыяраш. Иштта шийца гонахьа дика дакъа лоаца общественникаш гулбаьб цо. Уж ба мехкдаьтта техникума студент Муртазов Агдан, университета студенташ Авдаев Хьамид, Хамидов Руслан, кхыбараш. Цу гlончаша участковый инспектора новкъостал ду общественни порядок лорача, даь зулам гучадоаккхача. Хургдола хулиганскии массехк гlулакх ца хулийташ соцадир цар новкъосталца.

Дукха гlулакхаш хул Бондарева кхоачашде дезаш, бакъда белх дика вlашlтlехьбаккха ховш волча цун ка йоал уж толамца чакхдаха. Хlаьта цун участок районна юкъе я.

Ший доккхийча а зlамигача а гlулакхашта тlехь нийса лостам лаха хар чlоагlа эшаш да. Иштта бола лостам лерхl Бондарева бокъо телхаергйоацаш профилактически беча балхах. Профилактически учете оттабаьб цо маларан лочкъоран тlаккхувш бола нах. Чlоагlа теркам тlабохийт участковый инспектора гражданий письмошкей заявленешкей шийхьинахьа хьажара. Даь зулам кишта даьл сиха хьалохалу цунга, де дезар нийса къоастa а ду.

Цкъа «Чайка» гостиница администрацегара хоам хилар гостинице вахаш волча цхьан сага хlамаш лочкъаяьй аьнна. Шийн гlончаш а болаш вахача Бондарева хьалехар къоал даьр. Из хиннав Грозненски мехкдаьтта института подготовительни факультете дешава гlа Берсанов Шахlид.

Общественни порядок лораеш чlоагlа бехктоккхаме хеташ цо дика болх бар бахьан долаш Бондаревна дукха совгlаташ тийнад, баркалаш кхайкадаьд.

Дlадахача шера Советски милице 56 шу дизар белгалдоаккхаш Бондарева сурт сийлен республикански Доска тlа техар, социалистически яхьа итогех «Нохч - Гlалгlай АССР МВД дикагlвола участковый милиционер» яха цlи елар цунна.

Б. ДЕМЕНТЬЕВСКИЙ.
милице воккхагlвола лейтенант.

БОЛХ БЕШ Я МИЛИЦЕ ПУНКТАШ

Республике йоккхагlчарех цаl я Шелковской район. Цун доазон тlа 13 поселковий станичий къахьегамхой депутатий Совет я. Нийслагlча пятилетка диьлагlча шера лаьттенпарен кьажкlайн продукции яккхара паччахьалкхен план кхоачашъяра тlагlертта къовсам лоаттабарал совгlа лоархlаме профилактически болх чакхбоах районе зуламаш ца хилийтаре а. Цу гlулакха районна партийни советски органашей дерригa ду станицашка милицен общественностен опорни пункташ вlашагlъехкара. Хlанз укх сахьате 27 йоккхача совхозашка, колхозашка, организацешка вlашагlъелла болх беш я правонарушенешен къахьегама дисциплина телхаярен къовсам лоаттабу Советаши милице ворхl опорни пункташ. Милице опорни пункт нах бахача моттигашка кхетамей профилактически болх бу бокъонца йола центр а хинна дlаэттай. Къаьстта дика болх бу Шелковской станичин Совете вlашагlъеллача милицен общественностен пункто. Цун доазон тlа хьалха района эггара дукхагlа уголовни бехктоккхаме оза йиш йолаш зуламаш лора. Цу гlулакха оарцагlъяьлар Шелковской станичин Совет. Ер шу долалуш станичин Совете вlашагlъеллар 30 сагах латта милице опорни пункт. Цунна юкъебоагlа партийни советскии организацей викалаш, гlулакхера нах, комсомольцаш, болхлой, иштта кхыбараш. Опорни пункта балха кулгалдара 11 сагах латта Совет вlашагlъеллай. Цун председателалла хержав хьалха милице болхло хинна Александр Михайлович Медведев. Совете ворхl секци я: правовой анаешта порпаганда яра, атеистически коммунистически моралеи кхетам балара, кхейза болча кагирхошта юкъе кхетама болх бара, иштта кхыяраш.

Опорни пункта болх хоалу юрта. Кlезигагlа хул правонарушенеш, зуламаш, социалистически общежите правилаш телхаяь моттигаш. Хlанзле Совета кхо заседани хиннай. Царех цхьанне тlа ший мар а воалавеш ера дlа-хьа лелача автоколонна цхьа болхло. Дика болхло ва цуи мар, цхьабакъда малара тlера ва. Болх чакхбаьлча каст-каста хул из ший новкъостаниа чайне е ресторане, цигара бийса яхача мара чуварlаш. Дукха садийттар цуи сесаго, кхы хlама а ца хинна опорни пунктагара новкъостал деха ера из. Цу гражданина дош хьалххе а кийчдаьлар. Дерригa техкадар — хьалха барт болаш цар дезал баьха хилар а хlаьта сесаг цунца яха безам болаш хилар а. Дукха ха яьккхар Совета заседане дlа-хьа лелача автоколонна болхлочун маьраца цlенхаштта къамаьл деш. Юххера шийга яхар ца дича тlехьагlа хургдолчунах кхийттача мара дош делар корта бохабу малар дита.

Хlанз опорни пункта Совета шийна даьча новкъосталах дегl тlара баркал оал цу кхалсаго, берий нанас.

Совета ший шоллагlча заседане дийцар общественно-пайдана болха гражданаша дакъа лацарах. Совета доазон тlа бахаш бола цхьабола нах цхьаннахьа балха тlа боацаш лелар. Къа ца хьегаш лелаш вола 10 саг гучаваьккхар. Царна юкъе бар Шахидов Ахьмад, Магомедов Махьмад, Саадулаев Махьмад, Набиев Наби, иштта кхыбараш. Уж берригаш а милицен общественностен опорни пункта заседане тlабийхар. Къамаьл гlожа дар. Иштта чакх а даьлар из. Хьалха хинна тунеядцаш хlанз берригаш а балха ба.

Из тайпа болх чакхбоах юкъейисача ялх пункто а. Из бахьан долаш укх шера биъ бетта соахкарча цу ханаца нийсдича, дукха лаьгlъеннай районе зуламаш даь моттигаш. Района милицен общественностен опорни пункташ денгара ди массаза доал дукхагlа ааъуш йоагlа гражданашта.

А. САЛОВ,
Шелковской РОВД начальника заместитель.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ЗАГРЕБ — Социалистически Республика Хорвате столица, ший лоархlамга диллача Югославе шоллагlа город. Ший истореца, архитектураца, музейшца, традиционни хьаша тlаэцарца, музыкальни фестивалашца, картинни галереяшца туристий теркам тlаоза йоккха центр хинна lац из. Из — город — хьинаре къахьегамхо. Раде Кончари яхача загребски комбината, Никола Тесла цlи лелаеча телекоммуникационни завода, «Плива» яхача дарбан препаратий фабрика продукце боккха мах бу дукхача мехкашка, царца цхьана Советски Союзе а.

ТАНЮГ-ТАСС сурт.

ОЛТА ТlАРА СЕРДАЛОН ЛАГlАШ

23 АВГУСТА 30 ШУ ДУЗ ФАШИСТСКИ lАЗАПАХ РУМЫНИ МУКЪАЯЬККХА

Олт — Дунайх дlаккхетталца 700 километр гаргга никъ беш мехкара ара ца доалаш дола Румынера алхха доккхиа хий. Олтах стихаш язъяьй, иллеш даьхад. Укх тlеххьарча шерашка цу хина къаьстта уйла тlайодаш кхы цхьаькха цхьа гlулакх а гучадаьннад: цун бердаш тlа гlолла хьалъе лаьрхlад гидроэлектростанцей каскад. Цар низ 1000 мегаваттага дlаккхоачаргба, хlаьта из ба шишу хьалхагlа Дунай тlа хьалъяьча «Аьшка коанаlараш» яхача гидроэлектростанце румынски дакъа низ миссел. Города Рымникул-Вылчана гаьна йоацаш хlанзле а хьалъеш латт гидроэнергетически кхо комплекс. Вожаш укх гарггарча 10 — 15 шера хьалъяь яха лаьрхlад.

...Къилбаседехьара, Трансильвански аре тедаш доагlача дуккхача тоатолий низ шийна чу а лаьца, хий Къулбехьарча Карпатай чхарех чакх а ийккха къулбехьенгахьа, Дунайгахьа хьийддачахьара нийсделар тхо Олта атагlа.

Вылча яхача уезда профсоюза комитета секретара новкъоста Стана, из край дика йовзаши цун патриоти волчо, дийцар тхона:

— Массаза а Карпатай укх дакъа тlарча моттигеа эггара аттагlа тlаккхоачалуш, цудухьа эггара дукхагlа нах ухаш йолча Олта атагlен историна бlаргаяйнеи вахар чlоагlа товденнеи чlоагlа дlалак хиннеп ханаш а. Тахан тха край йиззача бокъонагlа лархlа мегаргйолаш я, 1944 шера котало яьккхача августал тlехьагlа дlадахача 30 шера бlаьш шераштa нийсса бола никъ баьча кердача, социалистически Румынена карагlдаьннараш гойташ йола моттиг.

Дунен шоллагlа тlом хьалехьа Олта бассейнерча нах баьхача йоккхийча итт моттигах шоай промышленность а йолаш йола городаш лархlа йиш йолаш яцар Брашови кхы а кlезигагlча даькъе Сибиуи мара. Тахан хlанзарча ларда тlа хьаеш йолча йоккхийча индустриальни центрех санна дувц Рымникул-Вылчах, Слатинах, Турну-Мэгрулах — укх гарггарча хана республика цу лаькъа куц довзаргдоацача доаккхаш хувцаргдолаш йолча городех. Йоккхача индустре гонтlа яьккхай из химе. Дагадоххарагlа аьлча, укхаза керда дола боахама из дакъа дегlадоаладаро харжийтар Олта тlа духхьашхара ГЭС-аш хьалъергйола моттиг. 1958 шерале советски проектагlа а советски специалисташа дакъа лоацаш а хьалъяь ьялар содови продукташ-арахеца завод. Города къулбехьарча йистах цига бахача наха маллара — «химически платформа» тlа хlанз хьалъэттай массехк предприяти. Йоккха химически комбинат я из.

Цун цхьайолча цехашка дахар духьа тхона хьалхаваьнна лелача инженера Георгий Рыш. ицас къаьстта микроавтобус йийхар тхона: цхьан производствагара вокх производствага кхаччалца километр совгlа никъ ба. Наькъагlа долхача хана йова тхона комбинатах йола керттера сведенеш.

Хьалъе йолаьй 1952 шера. Эггара хьалхара продукци — каустически, кальцинированни, селикатни сода. Гlирс хьалбеш латтача юкъагlа хургболча специалистех дукхагlбараш Советски Союза предприятешка кийчо еш, оборудованни технологии lомаеш хиннаб. Хьадда аьлча, мича хиннаб? Дукхача моттигашка, белгала аьлча Подмосковьеи Башкирей. Цул тlехьагlа цу предприятешкара Рымникул-Вылче цхаб специалисташ, цар новкъостал дьаьд оборудовани нийсъе а болх бе йолаялийта а. Уж бувзамаш хlанз а леладеш да: хьалъеш латт керда заводаш—керда хьоашалаш тувс, дlахо а цхьана гlулакхаш леладу.

Рымникул-Вылчерча комбинате болх беш хlанзле а 6 эзар совгlа саг ва. Шоллагlа эргlа болх бе йолаялийтача 10 эзар хургва уж. Содал совгlа ткъаьх совгlча мехка йохка кхухийтача продукцена юкъе — тайп-тайпара пластмассаши лакаш-басараш, деча промышленноста лаьрхlа растворителаш.

— Тха города промышленность дегlаяр эггара дикагlа хьахьокх, — йоах Рымникул-Вылча примара (ишта оал укхаза муниципалитета керте латтачох) Георге Стойкас, — цун «вал» 1948 шерац нийсйича 1973 шера 210-зза алсамъяьнна хилар. Хьоаха ца еш мишта ютаргья бахача наькха культурни боарам лакхбалар санна йола прогресса показатель я. Общеобразовательнии специализированни лицеел совгlа, тахан городе болх беш я ворхl профессиональни, технически школеи мастерий школаши, производства кулгалхой кийчбу шиъ лакхера дешара заведени.

Рымникул - Вылча дегlайоалаяр — из хlанзарчар тайпара город хьалъяр а да. Тlо теха шиъ мара йоацаш хинна улицаш тоае доладелар тхо эггара хьалха. Хlанз тхоай дукхача ховача хlамех доккхал ду оаха. Царех я дукккхазза вlаштlардаь цlенош дагlа Цхьоалагlча мая цlи лелаю дика товенна квартал, тха керда спортивни комплекс, ерригача Румыне дика лоархlаш йола салоlен туризман моттигаш. гонахьа мел дола хlама социализм бахьан долаш даьккха, карагlдаьнна, хьалдаь да.

Ю. СВЕТЛИЧНЫЙ,
(АПН).

Рымникул-Вылча — Москва.

КИТАЕ ЯДЕРНИ ЭККХАМ БАРА ДУХЬАЛАРА ПРОТЕСТАШ

КАНБЕРРА. (ТАСС). 17 июне Китае фега ядерни устройства эккхам барца дувзаденна КНР правительствага официальни протест яхьийтай Австрале правительства. Протеста нота КНР посолага дlаеннай Австрале кхыча мехкащарча гlулакхий министерстве.

Пресс - конференце ше къамаьл деш, Австрале премьер-министра Г. Уитлена хьакхайкадир, Китая ядерни устройство эккхийтар Австрале харцахьа лоархlаш хилар.

Пекинерча Нови Зеланде посолага указанеш еннай фега китайски ядерни тохкамаш дарах КНР правительствага хьадам боллаш йола протест дlакхайкае аьнна, хоам бир Нови Зеланде премьер-министра Н. Кирка Веллингтоне ше къамаьл деча хана. Тхо дог тийша да, аьлар цо, Китая леладу цу тайпара гlулакхаш дунен халкъашта юкъера законаш телхадепга хиларах.

ПЕКИН. (ТАСС). КНР-ерча Японе посоло Хэйсиро Огавас, КНР кхыча мехкашчарча гlулакхий министерстве а ваха, Японе протест дlаккхайкаьй дукха ха йоацаш Китая фега ядерни тохкам барца дувзаденна. Японски правительства гlалилдарагlа посоло дlаккхайкадир, Китая цу гlулакхо Японе чlоагlа саховзадаь а ше деш дола ядерни тохкамаш сов чехка соцаделга дlадехаш а хилар.

ПОЛЬСКИ БОЛХЛО БЕРЛИНЕ ВОДА

Польски города Згожелецан ГДР районии центра Герлицан юкъе гlолла lодода шера доаца Нейсе яха хий. Хlара lуйрийна, польски оагlонгахьара Нейсена тlагlолла тиллача тlаь тlа гlолла Герлицерча завода коанаlарашка йи хьаотт болхлой тlабола автобусаш. Сарраха — юха йолх.

СЭВ-а комплексни программа а хlаьта иштта вежарашха болча массехк мехкаца ГДР-а шин оагlарахьара яьча соглашеней а доазонел чухьа дегlаух «болхлой низа интеграци» а. Хlанз ГДР-е къахьегаш ба ахаш монтажникаш а гlишлонхой а болаш бола 12 эзар гаргга польски болхлои хlаьта иштта Венгрера 13 эзар болхлои.

Социалистически германски паччахьалкхен вежарашха долча кхыча мехкашцара интеграци массе тайпара я. Хlаранахьа эзар моттиг а йолаш йола 12 больница Венгре хьалъе новкъостал даьд ГДР-о. Шоай аргlанна венгерски болхлошеи нижеперашеи къахьег Вейлаперча юртбоахама машиний заводе а ГДР-е электростанцеш хьалъеча а.

Германски Демократически Республико вежарашха долча кхыча мехкашца цхьана Польша Катовицки воеводстве хьалъю йоккха прядильни фабрика, хlаьта польски гlишлонхоша ГДР территоре тlа мехкдаьттан газеи проводаш ехх. ГДР-о Монголе хьалъю кlувсаш ду фабрика, хlаьта цуи продукце цхьа дакъа из гlирс хьалберах луча маьхага дlагlоргда. ГДР-о иштта дакъа лоац Сибарегlа йоккха целлюлозни комбинат хьалъеча а, хlаьта хьалъяь яьккхача цо республикага йиш хулийтаргья къахат дукхагlа де.

Болхлой низа интеграци ярах лаьца малхбузехьарча кепайоазон тlа массе тайпара хабараш кlезига дувцац. ГДР-о ший лоалахошца, белгала аьлча вежарашха йолча Польшаца цхьана леладу цу тайпара гlулакхаш ФРГ-ес массаза маьхах кхыча мехкашкара къахьегамхой. «гастарбайтераш» оалараш увттабар морг да аьа гlерт капиталистически пресса. Шу хьалхагlа цу дешах лаьца хеттар дир «Нью-Йорк таймс» яхача газета обозревателa Сульцбергера СЕПГ ЦК Хьалхарча секретарагара Эрих Хонеккергара ше интервью эцаш.

Къоастам болаши хьалдан дар новкъоста Хонеккера денна жоп. Вежарашха бола хlара мохк, аьлар цо, социалистически гlирс хьалбеш боалл, хlаьта цар шойла дага а дувлаш къестаду хlара мехка халкъа боахам дикагlа дегlаахийтари цунга продукци дукхагlа телийтари духьа ахча мичахьа дlадахийтача дикагlа хургда а болхлой низ мичахьа тlаберзабергба а. Болхлой дlа а хьа а ахийта безаш нийслу социалистически экономически интеграци йолча хана, белгалдаьккхад СЕПГ ЦК Хьалхарча секретара.

...ГДР столицерча йоккхагlйолча цхьан предприяте — Карл Либкнехта цlерагlча трансформаторни заводе болх беш я польски специалистий группа. Царех цаl — 20 шу даьнна квалифицированни болхло Виктор Сосновский.

Кхыча ший мехкахоша а санна, правительствашта юкъе яьча соглашенешка хьежжа болх беш ва Виктор ГДР-е. Кхаь шера вена из укхаза къонача токарий, фрезировщикий, кхыча специальностех болча викалий группаца. Шера болх баь ший квалификаци дикка лакхъе кхийнад Виктора. Немецки новкъосташа деккхар миссел доаккх алапи а (ГДР къахьегама законодательство иштта польска доттагlашта а доагlаш да).

«Социалистически къахьегама коллектив» яха сийлахьа цlи яьккхача немецки бригадаца ва Сосновский болх беш.

— Немецки новкъосташа со хьа ма кхаьччинге а шоай бригаде хьийхар. Балха тlа вlаши новкъостал ду оаха. Тхо — бlарча цхьа коллектив я, — йоах Виктора. — Бакъда, — велакъеж из — немецки меттах хlанз а дика лоархlавац со, хlаьта а заводе тхона полякашта, из lомабе мах боацаш курсаш яхкаьй. Къамаьл деча хана каста кулгий новкъостал сайна эшаргдац мотт сона...

Паргlатача немецки профсоюзий объединене членаш ба польски болхлой, хlаьта а шоай профсоюзни организаци а я цар Виктор Сосновский председатель а волаш. Цхьабакъда собранеш дукхагlча хана цхьана ю. Польски болхлой чуболча общежитешка вlашагlъеллай СЕПГ заводской организацеца айхха бувзам а болаш болх беш йола ПОРП юкъхьанцара организаци.

—Лоацца аьлча,—йоах Виктора, — бокъонца болча доттагlашта юкъе тхоаш долга ходу тхона, хlаьта из я из пролетарски интернационализм яхар а.

Сосновскена хьахам телар—немецки мастер Вайнхард Нейза ший ученикаш чlоагlа доккхал деш ва.

А. ГРИГОРЬЕВ,
ТАСС корреспондент.

Берлин.

ГО БОАХА ЧАРХАШИ САТЕМИ

ФЕЛЬЕТОН

Дийнахь а бус а сотем боацаш висавар Назрановски гортопсбыта директор Мейриев Махьма. Дийнахь балха цхьан метте воагIалацар. бус лерттIа наб юлацар. Тайп-тайпарча бахьанаша нийслу сатем бовлга. Цхьаволчун сатем бов балха гIулакхаш вIаштIехьа ца хилча, кхычун цIагIарча сесагаца дов никкхача. Из а е вож а дацар Мейриева сатем боабаьр. Автотранспорт яр гортопсбыта директора сатем боабаьр. Бррига автотранспорт яр аьлча — м харц хургда. Грузовой машинашкеи самосвалашкеи, автобусашкеи-м из дIа а хьажацар. Бакъда «Волгех», «Жигулех», е кхы еце, «Запорожашка» а дIахьажа магацар цунна. Шийла хий тIалеттача санна, е цIеро воагавича санна дог тохалора цун автомобилий цу маркаех бIарг кхийтача. ТIехьабнса кхетам бола саг Iаьржача цисках бIарг кхийтача санна юхаверзар из ше цхьанахь ваха-ва араваьлча легковой автомобиль яйча. Бус вижача царех машина мотора тата хоззаше корта шолха юврагIаца дIалочкъабора.

Грузовой транспорт-м яр Мейриев Махьмас кулгалдеш йолча гортопсбыта. Бакъда вай хана из фу транспорт я. Устнана гуча гIоргва хьо грузовой машинаца е доттагI волча хьоашалгIа гIоргва.

Грузовой транспорт пайдана яц Мейриевна. Цунна легковой машина еза.

Атта да эш оалаш, бакъда мичара йоагIаргья из, гортопсбыта наменклатурах из йолаш а ца хилча. Доккхийча боахамий кулгалхой я персональни машинаш, района кулгалхой я. Бакъда Мейриева яц. Цар хилар-м харцахьа лархIацар цо, цо кхетадора боахамий гIулакха, района гIулакха уж кулгалхой, хIара сахьата хIара денна лела безаш хилар. ТIаккха Мейриева мича ваха веза? Iурра цIагIара балхеи, саррахьа балхара цIаи. Е наггахьа республика топсбыта управлене кхайкача Грозне ваха везаш моттиг а нийслу. Бакъда цу гIулакха легковой транспорт хьожаяьяц паччахьалкхено. Паччахьалкхено хIара ше деш мел дар экономически расчет йолаш деш хилар бахьан долаш, укхаза терказе ца эцаш дитад Мейриева легковой машин хехка безам хилар.

ХIама лохачоа массаза корадоагIа оалаш да. ТIаккха лахара-м цхьаккха ледарло ергйолаш вацар Мейриев Махьма. Цхьан кертал шиъ тоя оалаш махилара цу гIулакха массейттаза дагаваьлар из ший керттерча бухгалтерца Арапханов Зяуддинаца.

— ХIаман лоархIам бе, уйла е Iаьма хьа корта а ма барий, — оалар Мейриева ший керттерча бухгалтерга шоаш цхьаь бисача, — дагалацал, малагIча наькъаца хургъяр вай легковой машин.

Керта чоаже пIелг а оттабий уйла йора Арапханова, бакъда дагадохаш цхьаккха пайданна хIама дацар. Машин эцара духьал хургвацар керттера бухгалтер, бакъда наряд ца хилча заводо машин йохкацар, тIаккха Наьсарен гортопсбыта йоагIаш ца хилар бахьан долаш паччахьалкхено легковой машина наряд а лацар, е из эца ахча а хьахецацар.

— Законах далйре-м... — юхагIертаво оалар цкъаза Арапханова.

— Законах ца хилар-м кIаттIа а бацар, — раьза воацаш юкъеэккхар цунна Мейриев Махьма. — Законах доацар вай законе дерзоргда... Из а ца дулой сенна вагIа вай шиъ директорен керттерча бухгалтерен гIандаш дIа а лийца... Уйла ел, уйла ел, — дIавохийтар директора керттера бухгалтер, — хьа хург ма бий гуча ваха везаш гаргала нах, е доттагIий.

Арапханова ший а байнабар тIеххьарча хана сатем. Дебит кредитах къоастале хов, уйлаш йора цо дийнахь балха я бус цIагIа а, сальдо ший метте дIаоттаде хов. Бакъда легковой машина тIабода никъ лаха магац. Сов шийна раьза воацаш хьажа юккъе пIелг Iоттар цкъаза.

Дукха дIаьхдаланзар гортопсбыта керттерча бухгалтера шийна раьза ца хилар. Шийна дага а доацаш дина ко корадир цунна. ХIанз цунна ховргдацар шийна дагадехар гIанахь дагадера, из сомагIа дар. Бакъда дала ше из шийна дагадохийтарах цхьаккха шеко яцар цун.

Сов сиха вена букъа хьацар даьннадар керттерча бухгалтера цу дийнахь директор волча из чуваьлча.

— Бахархошка кIор, дахча доккхий вай? — хьаьттар Арапханов Зяуддина Мейриев Махьмийга, моаршал хаттта а, е кхы хаттар де а кхелехь.

— Бакъдар да-кх хьа багах хьадоагIаш дар, — ший керттерча бухгалтера бIарахьежар гортопсбыта директор.

— Бахархошта из цIаккхахьа дезараш вай дий? — цIаькха а хьаьттар Арапханова.

Кхала лазаяьлча санна бат эзар Мейриев Махьмас. Бухгалтера раьза воацаш кулг лостадир цо.

— Сийсара лерттIа наб яьйий Iа? — хьаьттар директора Арапхановга. — Вай декхараш сона хьалхадаха венав хьо. Шаьра ма хой хьона са корта лозабер из доацилга.

— Юкъе а ца лелхаш ладувгIа Iа, — ший аргIанна раьза хиланзар керттера бухгалтер. — Хьа корта тебе гIерташ да аз леладер-м. Цунца цхьана сай корта а.

ГIанда тIа дIа-хьа хьайра Мейриев, тIаккха дикка дIа а нийсвенна лерга тIа кулг диллар, цхьаккха а дош тувла ца далийта.

— Дувцал, дувцал, са са а ца дуаш. — дийхар цо. — Корта кIайбала болабеннаб-кх са цу машина дукха уйлен гIайгIен я.

Нийс а венна директора хьалхашка Iохайра керттера бухгалтер.

— Республика топливин промышленноста управлене начальника новкъоста Н. Асхабова йиза бокъо я вайна легковой автомобиль яла, — цкъа са мара ца доаккхаш шийна хетар директора хьалхашка Iодиллар керттерча бухгалтера.

— Мишта? — кхетанзар Мейриев.

— «Мишта», «мишта» — дистбIар иккхар керттера бухгалтер. Кхыйолча хана мегийтаргдацар Мейриева из шийна дистбIар эккхар, бакъда хIанз иззал кIезига хIама теркалдеча вацар из. Хьанна хов, хетар цунна, корта болаш хIама укханна дагадехадий а.

— Со ладувгIаш ва, — велакъежар Мейриев.

— «Волга-м» хургъяц, — йистхилар юххера а Арапханов, — е «Москвич» а хургъяц. Бакъда легковой автомобиль хургъя... Нагахь управлене начальника Н. Асхабовна лойя.

Доккха садаьккхар Мейриев Махьмадас. Ала воаллар сихагIа аьнна воалвалар аьлча санна бIарахьежар из керттерча бухгалтера. Арапханова дукха хьежа везийтанзар цун ше оалачунга.

«ИЖ-2715» яха автофургонаш я Нохч - ГIалгIайчен топсбыта управлене вIашагIтехача автоколонне. Управлене кулгалхошкара из машина еха еза. ДIахайта деза из йоацаш вай вIалла ца мегилга. Бахархошта, культурно - бытовой учрежденешта, организацешта кIор, дахча дIакхахьара автофурган йоацаш вай контора ца мегилгах уж дIакхетабе беза.

Сов раьза хинна вагIачара ураиккхар Мейриев Махьма. ТоIIаваь ший керттера бухгалтер мархIавеллар цо.

— Со цIаккха шеко йолаш хиниавац хьа керто дика болх беш хиларах, — йоахар цо тIехкаш кагъе санна Арапханов мархIа а теIавеш. — Баркал, баркал!

— «Волга-м» яц — йоахар ше хоаставара раьза хиннача керттерча бухгалтера ший когашка Iо а хьежаш — Дале а...

— Фу «Волга» ювц Iа, — юкъеиккхар цунна Мейриев. — Цкъарчоа кхоачам бергба вай автофургонах... МалагIа марка я из... хIаа «ИЖ-2715».

Дукха ганзар Мейриев ший начальник Н. Асхабов волча ваха. Ишта а да, дIадийцар цо управлене начальника, автофургон ца хилар бахьан долаш беха латт Назрана гортопсбыта болх. Кхыметтел низзагIа бIаргах хитIадам а баьккхар.

Кхыдолчох-м ца теша мегар новкъост Асхабов, бакъда Мейриева бIаргах баьнна хи-тIадам байча цу сахьате дог тоходелар цун. Хье а ца деш управлене вIашагIкхийттача автоколоннана приказ делар цо «ИЖ-2715» марка йола автофургон договорах гортопсбытага аьлча а Мейриев Махьмийга дIале аьнна. Хехка Мейриева а хехкаргйолаш, автофургона эксплуатаци ярах, договорома яххара, боагIаш бола мах паччахьалкхено а текхаргболаш. Автофургона эксплуатаци яра вIашагIкхийттача автоколоннана хIара бетта 220 сом дала деза Назрана гортопсбыта. Цу лоархIамах 1973-ча шера июнь бетта денз 1974-ча шера март бетта кхаччалца вай ювцаш йола автоколонна автофургон лелаярах 2200 сом ахча текхад цу гортопсбыто. ХIама дацар из ахча сметах цунна хьожададьдаларе-м, цхьа кепиг гортопсбыта сметаца автофургон лелаяра хьожадаь дац.

— Багара туг кхоссаш мо хIама мара дацар из ахча-м гортопсбыта, — оал Мейриев Махьмас смете доаца ахча а телаш автофургон лелаелга СССР Министрий Совето 1973-ча шера 31 мае тIайнца № 372 йола сопам телхабелга да аьнна шийна хьалхадаьккхача. — Боарам боацаш хьал долаш йолча вай паччахьалкхенна фуд ши эзар, кхо эзар, хьаштдале миллион а сом.

Бакъда вай паччахьалкхе хьал долаш хилар. Цунна харц вац Наьсарен гортопсбыта директор. Вешта, хеталу, цо бокъо лой-те Мейриевна паччахьалкхен чотах машина хехка.

Дешачар хатта тарлу, дукха кхихьадий-те «ИЖ-2715» марка йолча автофургонаца районерча бахархошта, е культурно-бытовой учрежденешта кIор, дахча. Хоаш болчар бакъду, цхьа грамм кIора, е дахчан цхьа гударг тIайилла цун чархаша го баьккха ца хилар. Мейриевна йола персональни машин а хинна дIаэттай автофургон. Вайна бакъдуларгдац Наьсарен гортопсбыта директора Мейриев Махьмийшеи цун керттерча бухгалтера Арапханова Зяуддинаи юкъе хинна къамаьл дош сов доацаш, е ши дош эшаш вай доаладаь хилар. Бакъда цхьаккха шеко йоацаш да керттера дар: бахархой хьашташ Iалашдара енна автофургонах персональни машин а яь Мейриев лелаш хилар.

Мел лерхIаш хиннар кхоачаш хиннад гортопсбыта директора. Кхесташ я чархаш, тIаккха вахара-вара ледарло ергйолаш Мейриев Махьма а вац. Хьаштдале устанана йолча а, хьаштдале доттагIий болча а.

Дика да (Мейриева) из ишта чакхдоале.

В. ШЕПСУРКАЕВ.

ФЕ ХИЛА

Денош дIайха аха доладаларца хIара денна дукхагIа лела баьннаб мотоциклисташ республика наькъашка гIолла. Уж юкъе а болаш дукхагIа хул наькъашка транспортаца дувзаденна хатараш. Цкъаза нах а боабеш авареш хулча бахьанех цаI да водитела а нитта пассажира а тIатулла дIайийхка мотошлем ца хилар. ХIаьта наькъашка гIолла лелара правилай 12-ча «б» пункто уж декхарийла ма бой мотоциклаца болхача хана керта тIа тулла дIахьоарчаяь мотошлем хилийта а из йоацаш бале пассажираш дIа-юха ца кхувла а.

Цхьаболча водителаша цу пункто яхар теркал ца дарах а хIаьта нитта наькъагIа лелара кхыйола пункташ телхаярах а наькъашка транспортаца дувзаденна хатараш хилийтад. Царна юкъе: Шелковской района Каргалински станице вахаш хинна А. Е. Фомин мотоцикл сов сихъярах тIакIалтIа а кхесса, циггача вийнав. Иззамо долча бахьанах ше а вейнав., шийна тIехьашка ваьгIа пассажир лоза а ваьв номераши удостоверении доацашехьа мотоцикл лаьлла воагIаш хиннача Горагорски поселке ваьхача В. Д. Рышкова. Иззамо авари «маьрша» чакхъяьннай Ачхой - Мартане ваьхача Л. Хулашевна, цхьабакъда больницерча менгецара ца къасташ тоъал ха-м йоаккхаргъя цо.

Халахете а, ужжамо йола моттигаш нагахьа нийсъенна Iац. Цудухьа мототранспорта водителашта ха деза, шоай вахари унахцIенои наькъагIа лелара правилаша яхар дизза кхоачашдарах тийша хилар.

ДIадахача кIирагIа лаьрххIа цу гIулакха яьча рейдашта гучаяьннай мототранспорта водителаша правилаш цу тайпара толхаяь 50 совгIа моттиг. Административни наькъаца бехк баьб цу массанена а. Уж ба Гудермесски района Джалка поселкера Н. Сайдарханов, Р. Болшханов, А. Данилов. мотошлемаши водительски удостоверенеши доацаш мототранспорт лехкаш хинна дукха кхыбараш.

Менна а болаш автотранспорт лехкафа тIера вола 57 саг соцаваьа. Бокъонаш дIа а яьха транспорт лалла йиш йоацаш тайп-тайпара ханаш тохарца административни бехк бергба царна. Царех ва г. Грозне ваха Г. В. Жигунови П. П. Инощенкои, Карабулака поселкера В. Н. Дубаненко — беха а болаш мотоциклаш лехкаш хиннаб уж. Ужжаморгаш ба ЧИВС АТК водителаш А. Ч. Шептунов, С. А. Асхабов.

С. СААКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР МВД ГАИ воккхагIвола госавтоинспектор, милице лейтенант.

ТАДЖИКСКИ ССР. Ах бIаьшу совгIа хьалха таханарча Таджикистана доазон тIа цхьаъ цаI лакхера е юкъера дешара специальни заведени яцар. 200 сагах цаI мара вацар дешар-йоазув ховш. ХIанз республике эзараш юкъерча дешара школаш, 9 вуз, 38 юкъерча специальни дешара заведени, 55 профессионально - технически училищаш я.

Халкъа просвещенена кадраш кийчъеча боккха лоархIам болаш я Душанбински педагогически институт. ХIара шера 1700 специалист кийчву цун математически, физически, доазол дехьарча къамий мотт Iомабу, естественно-географически, эрсий меттеи литератураи, историко - филологически, педагогикаи психологеи факультеташа.

СУРТА ТIА: Душанбински педагогически института философе кафедра заведующи, философски Iилмай доктор профессор Музифа Гафарова (аьрдехьара шоллагIъяр) института студенташца цхьана.

А. КУЗЯРИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ТIЕМА ВЕТЕРАНАШКА

«Тхо, Башкирски АССР-ерча Стерлитамак яхача городерча №10 йолча юкъерча школера лер йоахараш. да фашистех Кавказ, Украина, Польша, Чехословаки мукъайоаккхаш а Берлин йоаккхаш а дакъа лоацаш хиннача 389-ча Суворова орден лелаеча Бердичевско - Келецки Краснознаменни дивизе доакъашхой лохаш. Цу девизеца хиннаб Нохч - ГIалгIайчен мехкахой а, — язду Башкирерча пионераша редакцега. — Тха безам ба цар перекличка е а фашизмана духьал латташ Толам баьккха 30 шу дизарца уж даькъала бувца а. Цул совгIа школе тIема сийлен музей кийчъе а лаьрхIад оаха цу материалех».

Цар дехар кхоачашдеш а Сийлахь - боккха Толам баьккха 30 шу дизарца дувзаденна а «Сердало» газета редакце дех тIема ветеранашка гитлеровски фашисташта духьал даьча тIемех шоашта дагалоагIар дувцаш тхога яздар.

А. И. РАХМАНИН

Кхелхав 1931 шера денз КПСС член хинна Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета гIулакхий управляюще заместитель Рахманин Анатолий Иванович.

А. И. Рахманин ваьв 1908 шера почта-телеграфа болхлочун дезале. Къахьегама вахар дIадоладаь дийтта шу даьлча газеташ дIа-юха кхухьаш, «Красная турбина» яхача электростанце слесаралла, «Красный молот» заводе газосварщикалла болх баьб.

1935 шера «Красный молот» завода комсомольцашта керте отт, цул тIехьагIа хорж ВЛКСМ Октябрьски райкома секретаралла.

1973 шера денз 1941 шерага кхаччалца къахьег боахамеи партийни балха тIа.

Сийлахь-боккха Даьхен тIом болабеннача хьалхарча деношка вола из Советски Эскаре мугIарашка политбалха. Кхоачашъяьб хьалхагIа Иранеи, тIехьагIа вай мехкеи Польшеи тIема гIирсаш хьалдара балхаш деча бехктокхаме заданеш.

1946 шера Советски Эскарера цIавеча А. И. Рахманина болх бу «Грознефть» объединене бурув деттача конторе ЦК парторг волаш, цул тIехьагIа КПСС Грозненски горкома орготдела заведующе заместитель волаш. 1947 шерагара 1968 шерага кхаччалца А. И. Рахманин советски балха тIа ва, 1958 шера денз республика Министрий Совета аппарате.

А. И. Рахманина къахьегамеи тIемеи гIулакхаш белгалдаьдар «Знак Почета» яхача ордецеи медалашцеи.

Коммунистически партеи советски халкъеи тешаме воI Рахманин Анатолий Иванович дукххача хана тха дагара варгвац.

Новкъостий группа.

ФУТБОЛ

ДОТТАГIЛЕН МАТЧ

Самардийнахь Грозне Орджоникидзе цIерагIча стадионе футболах ловзара доттагIала дунен халкъашта юкъера матч хилар. «Терек» яха вай футбольни команда ловзаш яр Ланньён (Франци) городерча ФСЖТ яхача командаца.

Ловзар дIадоладалале Грознерча спортивни общественноста цIерагIа хьаьшашка моаршал хоатташ къамаьл дир вай республика футбола федераце председатела нов. А. М. Жлобниске.

Цул тIехьагIа къамаьл даьча Франце футбола федераце секретара господин Бернар Гасмана дег тIара баркал аьлар грозненцашта беза хьаьшини баь шоаш тIаэцарах. Пионерашеи зIамигача футболисташеи зизаш делар матче дакъа лоацарашта.

Ловзар дIадоладенна юххьанца денз совле грозненцашка яр. Иъ минут ялале «Терек» капитана В. Якушкина счет хьеелл, хIаьта 23-гIча минуте А. Синькос шоллагIа бурган чутох хьаьший наIарашка.

Французски футболисташ чIоагIъю контратакаш.

ШоллагIа тайм йолаелча 11 метр йола штрафной бурган чутеха хьожаю «Терека» наIарашка. Из говза чакхдоаккх Юэ Жальбера. Цул тIехьагIа вай наIарашка шоллагIа бурган чутох хьаьший форварда Жакоб Доминика. Ишта цхьанна командага совле йоацаш, счет 2:2 йолаш чакхъьлар матч.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

БЕГАШ ЮКЪЕРА ДIА А БАЬХА...

ИШТА А НИЙСЛУ

Шийна мел эшача кхыдолчуя цIи яьккха ваьлча кафе хIама даа вахачо, нарсий салат дийхар.

КIал счеташ тIа хьатехачоа 14 кепиг IотIакхийттар.

— Сона хох а болаш дезар из салат.

— Хох а болаш ба, къаьстта оаркхинга чу латта хох хьа а бена кхы 7 кепиг IотIатехар.

Маькх, нарсаш, хох чубола кхо оаркхинг цкъа дIадахьа ца мегача хIама даа веначо аьлар:

— Нарсаши хохи цхьаь оаркхинга чу вIашагIтоха мегаш дацар-те.

— Из производства заведующеца дувца, цунца са гIулакх дац. Столовейи, ресторанийи, кафейи тресто тхоашка яхар ца зича доалий тхо.

— Цар теркал ца дой а наьха хьашташ оаш дIахьалха даха мегаргдацар-те.

— Цкъа мо массейттаза-м аьннад хох теха нарсий салат деза наха. 1955 шерарча нормативех уттаю оаха калькуляци, — йоах производства заведующе. — Тхона тхоашта а аттагIа хургдар из. ДIаувттадеш, хьаккхухьаш дукха оаркхингаш леладе дезаргдац. Цул совгIа, вIалла дене а, диля а ма дезий уж!

г. Грозный, № 4 йола «Шурий» кафе.

●

«ХIанз-м йIайха, коача хIама юаргъя аз» яха уйлаш а йолаш 31 мае «Чайне» чувахар районе командировке вахар.

— Живарий, хьайоттал цигара борщи... — шийна мел дезачун цIераш яьхар.

ХIама даа Iохайча борщ ша мо шийла яр. ТIаккха котлетага кхайдар. Из а дар борщ санна.

— Ер фуд шун? ДелкъийгIа наха хIама дуа ха а ма йий вайна.

— Тахан ара йIайха я. ДIайхача дийнахь хала ма бий бIайха кхача, — аьлар яа хIама хьалуш латтачо.

Шаьлара «Чайни».

●

Цкъа вахачун цIаькха а ваха дог оттаргдолаш тайп-тайпарен чам болаши тоъал мах боаккхаш даараш да кафе. Цхьабакъда, из мерех доаккхаргдола гIулакхаш а да укхаза-м мах боацаш.

Укх шера 16 июне дар уча. Сиха волаш магIа зале ца водаш дIачуваьнна Iохайра хIама даа вахар.

«Дика-м яр ер чебуреказ, кулгаш чIоагIа бIехду-кх», — аьнна истола тIа дIа-хьа хьежача кора а ца даь кухне болхлочунгара салфеткаш дийхар цо.

— Са царца гIулакх дац, аз хьаех хьона зала заведующи.

— Фу деза хьона? — хьажъюкъе шод белла цIимхара аьлар хьаэттача кхалсага.

— Даларе салфеткаш дезар.

— Фу ях Iа, фу салфеткаш дуви Iа?! Хьона Iунал де дезаш я со? Хьайна долчара хьа а ийце дIагIо, дIавала укхазара...

— Сона-м хьо малий а хац, хьо аккхар хьайнйхалга мара.

— Со малий-м ховргда хьона!

— Ховргда...

г. Грозный, торгови центр.
Д. ХIАМЗУРОВ.

Тахани кхоанеи хургда

В. И. ЛЕНИНА ЦIЕРАГIА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 10.00. «Сийг» яха клуб. «Ховлий-довзалий» яха концерт. Болх бу сакъердамеча аттракционий городоко. 11.00. Болх бу «Малышок» яхача берий кинотеатро. «Жовхьарий гIайре» яха художественни фильм. 16.00. Роза Люксембург цIерагIча улица цIей. Ленин чхеханаш. «СелаIад» яхача ансамбла концерт. 19.15. Болх бу шоллагIа гойтача фильмай кинотеатро.

С. М. КИРОВА ЦIЕРАГIА ПАРК. 10.00. Волейболахи баскетболахи ловзара яхьаш. 14.00. Массовкаш. ловзараш, викторинаш. 17.00. Музыкальни эстрада. Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 18.00. Кинолекторий. «Советски патриотизм пролетарски интернационализм» яха лекци. 18.30. Бальшпара театр. «Сказочники» яхача вокально-инструментальни ансамбла концерт. 19.30. «Искусство дыма духьал [illegible]» яха кинофестиваль. Халхарий майдан тIа халхараш.

ХИМИКИЙ КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 10.00. «Планетен». «ДоттагIалия» чхача майдашка А. С. Пушкина стихаш хоаза ешийта. 12.00. «Бригантина» яха клуб. «Вай [illegible]» яха Iуйре. 12.00. «Цхьаккха а [illegible]» яха художественни линейка. 17.00. Духовой оркестра лекхаш тIема шерашкара эшараш. 18.00. «Вай кIира» яха журнал. 19.00. Эстрадан халхарийи сайре.

ПРОЛЕТБАТА ЦIЕРАГIА КУЛЬТУРА ЦIА. 10.00. «Даим хьежалба малх» яха бераша лелча суртий конкурс. 12.00. Болх бу «Орленок» яхача берий кинотеатро. 19.00. Кагирхой салаIара сайре.

23-ча ИЮНЕ

В. И. ЛЕНИНА ЦIЕРАГIА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 10.00. Болх бу сакъердамеча аттракционий городоко. «Сийг» яхача клубе — «Ахка хьакхаьчад, дерригие зиза даькхад» яха Iуйре. 11.00. Болх бу «Малышок» яхача берий кинотеатро. «ТIадам, тIадам, цIонолг» яха художественни фильм. 12.00. Къонача книжкаш дукхаезарий митинг. «Вай класса цIей» яхача книжках къамаьл. 12.00. Сахьат даьлча денз 17.00 сахьат даллалца медицински болхлошта хетаь «КIай халаташ духха нах» яха сайре. 19.00. Кагирхой салаIара сайре. Ловз «Интерн» яха ансамбль. 19.15. Болх бу шоллагIа гойтача фильмай кинотеатро.

С. М. КИРОВА ЦIЕРАГIА ПАРК. «Красный молот» завода болхлошеи гIулакхерча нахеи цхьана салеIа дл. 10.00. Волейболахи баскетболахи ловзара яхьаш. 10.00. Дешара павильон. Болх бу «Красный молот» завода истерех йолча выставка. 14.00. Массовкаш, ловзараш, викторинаш. 15.00. Къайла театр. «Харцахьлелар» яха техникий театра спектакль. 19.00. «Красный молот» заводеи Н. К. Крупская цIерагIча культура Двореци художественни самодеятельноста коллективай концерт. 18.00. Кинолекторий. «СССР халкъий йохаргйоаца цхьоагIон вежарашха дола доттагIали сийлахьдоккха социализмана карагIдаьнар» яха лекци. 19.00. Халхарий майда. Халхараш. Ловз «Сказочники» яха вокально - инструментальни ансамбль. 19.30. «Искусство дыма духьал я» яха кинофестиваль.

ХИМИКИЙ КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 10.00. Бераштa «Ловза, сагот ма де» яха сакъердаме ловзараш. 12.00. «Бригантина» яха клуб. «ШерагIа го бе, ловзаргда вай, къона доттагIа» яха спортивни ловзараш. 18.00. «Вай кIира» яха радиожурнал. 19.30. Iилмаи - популярни фильмаш. 20.00. Эстрадан халхарийн сайре.

ПРОЛЕТБАТА ЦIЕРАГIА КУЛЬТУРА ЦIА. 10.00. Болх бу «Орленок» яхача берий кинотеатро. 19.00. Кагирхой салаIара сайре.

ДЕШАРХОЧУН ЙОАКХО ЕШ

Массанена а ховш да, дешар хьехарах хьахур хьехархочун талантахи дешархочун хьаькъалахи тийша доацилга. Эггара тIехьарчарех доаца гIулакх—паргIата школьни оборудовани. Цудухьа керда ГОСТ сттаьй дешархоша черченни рисовании деча истолашта.

Из оттаьраша теркалдаьд бераша бе-беча тайпара дегI дахьаш хилар а цудухьа цхьан классерча берий ондадалар дуккхача тайпара хулаш хилар а. Цудухьа ГОСТ-о могаду шин тайпара истолаш хьаделга: ондадалара бустам кхаъ тайпара болаш долча берашта массазара лакхал цаI йола истолаши хьаштдолча хана лакхде а лохде а йиш йолаш дола истолаши.

Шина а тайпарча истолий илгаш лелаш да. Черчени деча хана нийсса улл е 12 градусагара 30 градусага кхаччалца оагIора доакх. Рисоване урокаш тIа 60—75 градусага кхоачаш оагIора даккха йиш я.

СССР Госстандарта Пресс-центр.

№ 28 ЙОЛЧА ГРОЗНЕНСКИ ПРОФЕССИОНАЛЬНО - ТЕХНИЧЕСКИ УЧИЛИЩО

1974-1975 дешара шера деша дIачуэц дешархой.

Училищо квалифицированни болхлой кийчбу укх специальностегIа:

1. Мехкдаьттаи химически промышленноста предприятей оборудоване слесарь-монтажник.

Дешаш яккха еза ха: 8 класс образовани ярий — 2 шу.

10 класс образовани ярий — 1 шу.

Стипенди — 36 сом.

2. Технологически оборудовани тоаю слесарь.

Дешаш яккха еза ха: 8 класс образовани ярий — 2 шу, 10 класс образовани ярий — 1,5 шу.

Стипенди — 36 сом.

3. Токараш.

Дешаш яккха еза ха: 8 класс образовани ярий — 2 шу, 10 класс образовани ярий — 1 шу.

Стипенди — 23 соми 50 кепиги.

Училище болх беш я художественни самодеятельноста кружокаш, спортивни секцеш, духовойи эстрадни оркестраш. Транспортаца дIа-юха болхача хана льготаш я дешархой. Производственни практика йолча хана стипендел совгIа, шоаш даькхача алапех 33 процент эц.

Деша дIачу мел ийцарашта халданза болх баьча стажаца дIалоархI училище дешаш яьккха ха. ТIехлика дешарашта 25 процент лакхду стипенди. Училища тIехлика йистеяьккхараш вузашкеи техникумашкеи деша хьожабу. Болх беча кагирхой № 9 йолча школа филиал хьайийллай училище 9, 10, 11 классашка дIахо деша йиш йолаш.

Училище деша воагIаш хилча хиланза даргдоаца документаш:

1. Заявлени.
2. Образованех дола документ.
3. Вахача моттигера справка.
4. Характеристика.
5. Диъ сурт — 6х4 бустам болаш.
6. Паспорт е ваь ха тIайола тешал.

Тха адрес: г. Грозный-48, химкомбинат, ГПТУ-28. Хьалва йиш я №№ 1, 21, 29 йолча автобусашца «Полиэтиленови цех» яхача сацалца: №№ 2, 5, 7, 8 йолча трамвайшца «Водолечебница» яхача сацалца.

Хатта хIама долчо телефон тоха: 94, кхы тIа а 3-98, 5-43, 6-09.

ГПТУ-28 дирекци.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грознеи хувналуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара мух а хьеххаш ха хилеи фегара температура республике гIолла 25—30, Грозне 28—30 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоанеи ломмеи бийсашка 11—16, деношка 27—32 градус йIовхал йолаш хила тарлу.

Метеостанци.

ТЕЛЕВИДЕНИ

22 июнь
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Iуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Бераштa. «Техникий тика тIа». 10.00 — Босбола телевидени. Эрсий художникаш дола дувцараш. Поленов. 10.30 — Телевизорашка хьожарий письмойх йола ашарий программа. 11.00 — «Дай-нохой, шоана». 11.30 — «Поэзия». «Дунен тIарча вахар духьа». Советски поэтий стихаш. 11.45 — «Зимородок» яха художественни фильм. 13.45 — Карпенко - Карий. Крымски Украински музыкально - драматически театра «Мартын Боруля» яха спектакль. 15.25 — Киножурнал. 16.35 — «Массанена вовзаш вола вовзаш воацар» яха телевизионни художественни фильм. 2-гIа серн. 17.15 — Телевизорашка хьожарий хаттараш. [illegible] жоп лу политически обозревателя Жуковс. 18.00 — «Массанена вовзаш вола вовзаш воацар» яха телевизионни художественни фильм. 3-гIа серн. 19.05 — Киноперадача. 19.35 — Босбола телевидени. «Цiи гIелъялар» яха художественни фильм. 1-гIа серн. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. Футболах йола дунен чемпионат. Германски Демократически республика сборни — Германе Федеративни республика сборни. Германски Федеративни республикера передача. 23.15 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

13.45 — Музыкальни вахара кердадараш. Ленинградера передача. 14.30 — Босбола телевидени. «ДикагIа дола говараш дукхагIа». 15.00 — «Гуш дари-теша хала дари». 16.00 — Босбола телевидени. Мультфильмай программа. 16.30 — «Цирка лампаш». 17.15 — Документальни фильм. 17.35 — «Старт» яха телевизионни спортивни журнал. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. «Советий мехка бераш». «Дезача дийнахь цIеча галстукаца» яхача телевизионни документальни фильма премьера. 19.10 — Музыкальни комеде Новосибирски театра Москве лу гастролаш.

23 июнь
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Бераштa йола Iуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. «Гурган бетта сахьат». 10.00 — «Советски Союза гIулакх деш ва». 11.00 — «Музыкальни киоск». 11.30 — «Орленок» яхача телестуде [illegible] Советски Союза шоазза Турпалча Эскара инарала Белобородовоа вIашагIхетар. 12.30 — Босбола телевидени. «Юртара сахьат». 13.30 — Босбола телевидени. «Деде Ваня» яха художественни фильм. 15.10 — Босбола телевидени. Мультфильмай программа. 15.40 — «Дунен халкъашта юкъера панорама». 16.10 — «Массанена вовзаш вола вовзаш воацар» яха телевизионни художественни фильм. 16.55 — Документальни фильма кинозал. 17.30 — [illegible] концерт. 18.00 — Футболах йола дунен чемпионат. Польша сборни — Итале сборни. Германе Федеративни республикера передача. 19.45 — Босбола телевидени. «Цiи гIелъялар» яха художественни фильм. 2-гIа серн. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. «[illegible]». 22.30 — Босбола телевидени. Классически къовсамаш йола Европа чемпионат. [illegible] передача. 23.00 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

15.25 — «Сийрда цIе парус». [illegible] йолча классашка дешархошта йола программа. 19.10 — Чайковски цIерагIча дунен халкъашта юкъерча 5-гIча конкурс. 17.00 — Босбола телевидени. «[illegible]» клуб».

РАДИО

22 июнь

6.30 — «Юртара вахар» (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаши хоттеми. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 13.00 — «КIарихал» яха сатирически радиожурнал (гIалгIай меттала). 13.20 — Ашараш. 13.30 — «Новатор» яха радиоклуб (эрсий меттала). 14.00 — Пионерашта дешархошта йола «Ше сийгаш» яха передача (гIалгIай меттала). 14.15 — «Дешаргдоаца денош» яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 14.30 — Микрофона хьалхашка ва театр. ТIема патриотически темах йолча Лермонтова цIерагIа долча театра спектаклай хьакъехьа йола Трахтенберг беседа (эрсий меттала). 14.55 — Ашараш. 15.15 — Микрофона хьалхашка ба къона музыканташ (эрсий меттала). 16.00 — «Кавказа Iуйре» яха радиожурнал.

23 июнь

7.10 — Республикански газетий обзор. 7.35 — Хоамаш. 8.35 — [illegible]. 13.00 — [illegible] концерт (нохчий меттала). 13.40 — [illegible] (нохчий меттала). 14.00 — «Агенст» яха [illegible] (эрсий меттала). 14.30 — Советски Эскара [illegible] концерт (гIалгIай меттала). 15.15 — «Ветеран» яха [illegible] (эрсий меттала). 15.30 — [illegible] программа (эрсий меттала). 17.00 — [illegible] (эрсий меттала). 17.15 — [illegible] (гIалгIай меттала). 18.30 — [illegible] (нохчий меттала). 18.30 — [illegible] (нохчий меттала).

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахареи культураи отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Газет [illegible]

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84. Заказ № [illegible]